

ଧାରାବାହିକ :

ଜୀବନାତ୍ମକୃତି

ଭାଗ-୩୬
(ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଭାଗରୁ...)

ଆପଣ ଆସନ୍ତୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସକାଶେ ସୁନିଧାନକର ସ୍ଥାନ କରିଦେବି। ଏଥର ବୁଦ୍ଧ ଭରଣ ଦେଲେ ଓ ଆମକୁ ହୁଏତ ଓ ସେହି କୃଷକାୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେଖାଇ କହିଲେ, “ଏମାନେ ଯେ ଏଠାରେ ବସିଛନ୍ତି, ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ଭରଣୋପାୟ ?” ସେସମୟରେ କହିଲେ, “ତାହା ନୁହେଁ ଯେ, ଭରଣୋପାୟ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବାସୀ ଭରଣୋପାୟ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଲେ ଏହି ତବାରେ ବସିପାରିବେ। ଆପଣ ତାଲି ଆସନ୍ତୁ।” ତତ୍ପରେ ଭଜନାୟକ କହି ବୁଦ୍ଧ କହିଲେ, “ଓ! ଏହି କଥା; ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ଭରଣୋପାୟ ହେଉଛି।” ଏହା କହି ତାଙ୍କ ବାକ୍ୟକୁ ଖଣ୍ଡେ ପେଟ କାଢ଼ି ପକାଇଲେ ଓ ସେସମୟରେ ସମ୍ଭାଷଣରେ ତହିଁରେ ଦୁଇଗୋଟି ଗଳାଇଦେଇ, ତବାରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ ବାଡ଼ିହଲାଇ ଓ ପାଲୁଆପାଟି ବୁଲାଇବ ବିଦ୍ରୁପାତ୍ମକ ଭାବରେ କହିଲେ, “Let me see, who the devil there is to turn me out of this compartment” (ଦେଖି, କେଉଁ ପାଷାଣ ମୋତେ ଏହି ତବାକୁ ବାହାର କରିଦେବି!) ସେସମୟ ମାଷ୍ଟର ନିର୍ବାକ ହୋଇ ହସି ହସି ଚାଲିଗଲେ। ଗାଡ଼ିର ବଂଶୀଧ୍ୱନି ଆରମ୍ଭ ହେଲା। କୃଷକାୟ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ନିର୍ବାକ ହୋଇ କିକରବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହୁଏତ ସ୍ୱାଭାବରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ। ବୁଦ୍ଧ ତାକୁ ବାକିଲେ, “Come here my kalamani, my black berry” (କଳାମାଣିକ, କାମୁକୋଳି ଆସ)। ମନ୍ତ୍ରପୁରୁଷବଦ୍ଧ ସେ ସେଠାରେ ଦଶାୟମାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଗାଡ଼ି ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା। ବୁଦ୍ଧ ତାହାର ବିକ୍ଷଣା, ବାକ୍ସ ଆଦି ଯାହା ଥିଲା ତାହା ଝରକା ଦେଇ ସ୍ୱାଭାବକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ ଆମେ ଦୁହେଁ ହସି ହସି ଅସୁର। କୃଷକାୟ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଆଉ ଆସିପାରିଲା ନାହିଁ।

ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତି କଥା

ବାଲେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରଥମଥର ୧୯୧୫ ମସିହାରେ ତୃତୀୟଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ୧୯୩୧ ମସିହାରେ ତୈଳୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପଦରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଭାରତଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକଙ୍କ ରଚିତ ‘ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକଥା’ ୧୯୬୬ରେ ପୁସ୍ତକ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ତା’ ପରବର୍ଷ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନିତ ହେବା ମନନଶୀଳ ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଆଶିଦେଇଥିଲା ଗୋଟେ ପ୍ରକାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଅଛି ରାଜା ରାଜୁଡ଼ା ସମୟର ଇତିହାସ, ଅଛି ସାମାଜିକ ଚେତନା, ଅଛି ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ । ଆଜି ବି ଆମ ସମାଜରେ ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ଚିତ୍ର ସର୍ବତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ବେଳେ ସେ ସମୟରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଦେଖିଥିବା ସ୍ୱପ୍ନ, ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମନୋଭାବ, ନାରୀଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ତାଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା କରି ରଖିଛି । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନାୟକଙ୍କର ‘ମୋର ପୂର୍ବ ସ୍ମୃତିକଥା’ ଧୂଳି ପୂର୍ବ ପୃଷ୍ଠିର ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଇଁ...

ମୁଁ ତାକୁ ଧରି ବସିଲି, “ଦେଖନ୍ତୁ, ମୋର ସମୟେ, ଆପଣ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହଁନ୍ତି? ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ତୁରନ୍ତଦେଖିବି ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଛି । ଅଳ୍ପ ଦିନର ଛୁଟି ନେଇ ଘରକୁ ଯାଉଛି । ଘରକୁ ପଛେ ନଯିବି, ଆପଣ ନିଜ ପରିଚୟ ନଦେଲେ ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆପଣଙ୍କ ଅଧିକ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବି! ତାହା ବାବେ ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ।” ଏସବୁ ବକାଳା ଭାଷାରେ ହେଉଥାଏ। ତତ୍ପରେ ବୁଦ୍ଧ ନିତାଳ ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ କହିଲେ, “ହୋଇଗଲା! ତା ହେଲେ ଦେଖିଛି, ତୁମି ଛାଡ଼ିବେ ନା।” ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ବାକ୍ସ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଲେଉଟାଇ ଦେଲେ। ତାହା ଉପରେ ଧଳା ଅକ୍ଷରରେ ଛାପ ହୋଇଛି- I.C.S. (ନାମ ମନେ ହେଉନାହିଁ) ଆମେ ଦୁହେଁ ଚକ୍ଷୁ ସ୍ଥିର । ପୁଣି ବୁଦ୍ଧ ମୁଁ ଧରି ବସିଲି। ତତ୍ପରେ ତାହାଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରୁ ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା। କଥା କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ। ବାକ୍ସୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନାହିଁ । କ୍ରମେ ଦୁଇଚକ୍ଷୁରୁ ଅଶ୍ରୁବର୍ଷଣ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା। ଆମେମାନେ ସ୍ତବ୍ଧ ଯିବା। ଯେଉଁସମୟ ପୁନରାଗମନ ପୂର୍ବକ କହିଲେ, “ମୁଁ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ କିଲୁ କର । ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବା ମୋର ଦଶବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି । ବନାମାତ୍ର ପୁତ୍ର I.C.S. ଥିଲା। ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ତାହାର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଗଲା । ମୋ ଘର ନଦେଇ କେବଳ କଥା ବାଆଁରେଭରଣାକୁ ଲାଗିଲେ। ଆସାନ୍ଦୋଳ ପହଞ୍ଚିବା ଉପରେ।

କୋରୁ ସାମାନ୍ୟ ଭଲରୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା। ମତ ନିଶାରେ କୋରୁମାନେ ମସୃଣ୍ଣ । ଦିନକର ଅନୁଭୂତି। ମତସକ୍ତ ଗନ୍ଧରେ ଯାଉ ସେହିଦିନ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ତାଳବଜାଳାରେ ରହିବାକୁ ହୋଇଥିଲା। ତୈଳିଦାରୀ କର ସଂଖୋଧନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତଦନ୍ତରେ ଅନେକ ଲୋକ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ତାଳବଜାଳା ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚକୂଳି ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏବଂ ତାହାର ତତ୍ପରଗତ ଗ୍ରାମ ନିକଟସ୍ଥ ତାଳବଜାଳା ଓ ଖରାଦିନ ତାଳ ବଜାଳା ଫସଲ ଉଠିଯାଉଅଛି । ଦେଖିଲି ଅନତିଦୂରରେ କଣେ ଲୋକ ଜମିଉପରେ ବୌଦ୍ଧି ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମଧ୍ୟରେ ବିକଟ ଚିତ୍ରାବଳୀ କରୁଛି। ତାହାର ଦିଗ୍ଘାରେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜିଣିବ ବ୍ୟାପାତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେହିଗ୍ରାମର ଜମିଦାର ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଉପସ୍ଥିତ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ତାହା ନିକଟକୁ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ସେ ଲୋକଟା କିଏ ବୋଲି ପଚାରିବାକୁ ଜମିଦାର କହିଲେ, “ଆସନ୍ତୁ ଏହି ଲୋକଟି ଦେଖିବା ଯୋଗ୍ୟ।” ଏହା କହି ସେ ମୋର ହାତଧରି ତାହା ନିକଟକୁ ଚାଣି ଦେଇଗଲେ। ତାହା ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି, ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବସିଛି ସେ ବିଷା ଖାଇଛି । ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜମିଦାରକଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣିଲି, ତାହା ମୋର ବିସ୍ମୟର ସାମାଗତ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷଣୀୟ । ସେ କହିଲେ, ସେହି ଲୋକଟି ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଥିଲା। ତାରି, ତକାୟତି, କାଳ, ପର ସ୍ତ୍ରୀ ଅପହରଣ ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ତ ଅସମ୍ଭବ, ଏପରି କୌଣସି ପାପ ନାହିଁ ଯାହା ତାହାର ପୋଲିସ୍ କାବଜରେ ସେ କରିନଥିଲା । ବିଗତ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ, ପାଞ୍ଚ ପୁତ୍ରକନ୍ୟା ସମସ୍ତେ ଅକାଳରେ ମୃତ୍ୟୁପୁଣ୍ୟରେ ଚାଲିଗଲେ। ତତ୍ପରେ ସେ ପାଗଳ ହେଲା ଓ ଗତ ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ବିଷାହାର ତାହାର ଜୀବନର ସମ୍ଭବ ହୋଇଅଛି। ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ନରକ ବୋଲି କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ନାହିଁ ଏହି ଜୀବନରେ ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ୱାପାଞ୍ଚିତ କର୍ମଫଳ ଭୋଗ ସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ନରକବାସ ଭୋଗରକରେ। ଏହି ପୋଲିସ୍ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନିବର୍ତ୍ତନ । ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଛଅପାତ ମାସ ରହି ପୁଣି ମୋତେ ବିହାରକୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯିବାକୁ ହେଉଥିଲା। ବିହାରର ସୁବିଷ୍ଟାର୍ଥ ଆନ୍ତୋଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ତତ୍ପରେ ଅବସ୍ଥାନ ଓ ପ୍ରଭୁତ ଶତ୍ୟୁର୍ଣ୍ଣ ସେତୁ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ବିଚରଣ କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁଖ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଭୋଗ ହେଉଥିଲା । ଆମେମାନେ ଯେତେ ଓଡ଼ିଆ ହାକିମ ଥିଲୁ ସମସ୍ତେ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଥିଲୁ। ଏହାହିଁ ପରିଶ୍ରମର ସୁଫଳ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା । (କ୍ରମଶଃ)

‘ଚକ୍ରବୃତ୍ତ’ରୁ ‘ଭାଇ ଭାଇ’ (୩)

ଯାତ୍ରାର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଝୁଣ୍ଡିବା ଓ ରକ୍ତାକ୍ତ ହେବାର ମନରେ ଆଶାକା ଉପସ୍ଥିତ। ସ୍ୱାଭାବିକ । ‘ଚକ୍ରବୃତ୍ତ’ ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରିଥିଲି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ‘ଚକ୍ରବୃତ୍ତ’ ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଶ୍ରେୟ ଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ସଂଗୀତ ଖୁବ୍ ମନକୁଆଁ ଥିଲା । ମୁଁ, ସରୋଜ ନନ୍ଦ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆମର ଓଲଟିବୁ ଶ୍ରେଣି ମନକୁ ବଦଳାଇ ନିମନ୍ତେ କାନ୍ଦି ଲଗେଇ ଦେଇଥିଲୁ ଯେପରି । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରଟି ଫ୍ଲୋରକୁ ଆସିପାରିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିବା ବ୍ୟୁତ୍ପାଦନେ ତୁରନ୍ତଗଲେ । ଶ୍ରେୟ ଓ ବ୍ୟୟବହୁଳ ମ୍ୟୁଜିକ୍ ରେକର୍ଡିଂରେ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ଦାଶ ଆର୍ଥିକ ଭାବରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଅନେକ ଦିନ ଯାଏ ସେ ଶ୍ରେୟ ମୋ ପାଖରେ ଥିଲା । ମୁଁ ସେ ଶ୍ରେୟରେ ଖୁବ୍ ଆତ୍ମ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିଥିଲି । ‘ଚକ୍ରବୃତ୍ତ’ର ଗୀତ ରେକର୍ଡିଂ ସମୟରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଗୀତ ଲେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଆସିଲା । କଳାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ରୁଡ଼ା ମହାରଣା ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅଣା ଭିଡ଼ିଆଣି । ରୁଡ଼ା ଭାଇ ଶିଶୁପାଳଗଡ଼ ହାଇସ୍କୁଲ କଲୋନୀରେ ରହୁଥାନ୍ତି । ବ୍ୟୁତ୍ପା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଟ୍ଟକ ପାଣି ମତେ ରୁଡ଼ା ଭାଇଙ୍କ ସାଥରେ ପରିଚିତ କରାଇଦେଲେ । ପଟ୍ଟକ ପାଣି ‘ଆକାଶର ଆଶୁ’ ଓ ‘ଶ୍ରୀକାନ୍ତ’ ଚିତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦେଇ ବସିଥାନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ଏକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର କାହାଣୀ ସମ୍ପାନ୍ନରେ ଥାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ଫିଲ୍ମ ଜଗତ ସହ ଏହାକୁ ପୁରୁଣା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କହିବେ କାହାଣୀ ଶୁଣାଇବାରେ ରୁଡ଼ା ମହାରଣା ମାହିର । ତାଙ୍କୁ କାହାଣୀ ଶୁଣିଲେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖିବା ଭଳି ଲାଗେ । ସାଧୁ ରଞ୍ଜିତ୍ ସହ ରୁଡ଼ା ମହାରଣାଙ୍କ ସଂପର୍କ ଥିଲା ଗଭୀର । ଅନେକ ସାଧୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର କାହାଣୀକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ବନେଇ ରୁନେଇ କହିବା ତାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ୱ । ଖାସ୍ତା ସେଇଥିପାଇଁ ରୁଡ଼ା ଭାଇଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଓଡ଼ିଆ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ବହୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ବୈଠକ ବସୁଥିଲା । ହସସହ ମୁହଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସାଗତ କରୁଥିଲେ । ଅଧୁନା ଓଡ଼ିଆ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ରିମେକ୍ସର ଧାରା ଉପରେ ବହୁ ସମାଲୋଚନା ହେଉଛି । ମୌଳିକ କାହାଣୀ ଆଧାରରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନକରି ସାଧୁ କାହାଣୀକୁ ସିଧାସଳଖ କପି ପେଟ୍ କରାଯାଇ ଥିବାର ଅଭିଯୋଗମାନ ଉଠୁଛି । ତେବେ ଓଡ଼ିଆ ଫିଲ୍ମ ଦୁନିଆରେ ରିମେକ୍ସର ଧାରା ଦୂତନ ନୁହେଁ । ସବୁଠାରୁ ଅଗାଧ ବଶକରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ରିମେକ୍ସ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ପୁନର୍ମିଳନ (୧୯୭୭), ଏ ନୁହେଁ କାହାଣୀ ପ୍ରଭୃତି ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନଙ୍କର ଛବି ଦେଖି ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ତେବେ ରୁଡ଼ା ମହାରଣା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ସୋରି ଲାଇନ୍ସ ରିମେକ୍ସ କରିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନେଇଥିଲେ । ରବିନ୍ଦ୍ର ସାହୁଙ୍କ ପ୍ରଯୋଜିତ ବିଜୟ ଭାସ୍କରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ‘ନାଗପଞ୍ଚମୀ’ (୧୯୯୨) ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଥମ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉପରେ ହିନ୍ଦୀ ସଂସ୍କରଣ ହେଲା । ସେହି ଦିନ ଠାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଯୋଜକମାନେ ରିମେକ୍ସ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ତେବେ ରୁଡ଼ା ମହାରଣାଙ୍କ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦୁନିଆରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭୂମିକା ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ଅନୁପ୍ରେରିତ କଲା । ପିପିଲିନ ପ୍ରଯୋଜକ ରବି ସାହିଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମ କରି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଜଗତରେ ପାପ ଥାପି ଦେଶ ସଫଳ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ରୁଡ଼ା ମହାରଣା ତାଙ୍କୁ ସହଯୋଗ କରୁଥିଲେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମାଣରେ । ‘ଯୋର ଯା’ର ମୂଳକ ତା’ର’ (୧୯୮୬), ପଞ୍ଚୁରୀ ଭିତରେ ଶାନ୍ତୀ (୧୯୯୨), କି ହେବ ଶୁଆ ପୋଷିଲେ ପ୍ରଭୃତି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରି ଖୁବ୍ ସଫଳତା ପାଇଥିଲା । ନିଜ ଘରେ ଶ୍ରେଣି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର କରୁଥିଲେ, ରବି ସାହିଁଙ୍କ ସହ ମୋର ସଂପର୍କ ଥିଲା । ସେ ମୋ ଶୁଖୁଳିତ ବ୍ୟୁତ୍ପା ଥିଲେ ତଥା ମୋ କଲେକ୍ଟର ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଯୋଜନା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ପୂର୍ବରୁ ପିପିଲି ସ୍ଥିତ ତାଙ୍କର ‘କୌଶଲ୍ୟା’ ଫିଲ୍ମ ହଲ୍ରେ ବହୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲେ । ତେବେ ତାଙ୍କର ଏସବୁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ମତେ ସୁଯୋଗ ଦେଇନଥାନ୍ତି । ଶେଷ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ‘ଉଦ୍ୟା ଯାତ୍ରା’ (୧୯୯୨) ରିଲିଜ୍ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଏକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲେ । “ଭାଇ ଭାଇ” ଶୀର୍ଷକରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ଥିବା ଏହି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରଟି ହିନ୍ଦୀ ଚିତ୍ର ‘ଅନେଖା ବନ୍ଧନ’ର ପାର୍ବିବାରୀକ କାହାଣୀ ଉପରେ ଥିଲା । ରୁଡ଼ା ମହାରଣା ଏହାର ଶ୍ରେୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ସଂଗୀତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିଲେ ସରୋଜ ନନ୍ଦ । ମତେ ରୁଡ଼ା ଭାଇ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ଲେଖିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି । ବାକି ଗୀତଗୁଡ଼ିକ ନିଜାମ୍ ଭାଇ ଲେଖୁଥାନ୍ତି । ‘ଚକ୍ରବୃତ୍ତ’ରେ ସରୋଜ ନନ୍ଦଙ୍କ ସହ ବହୁତ ଜମିଥାଏ । ତେଣୁ ସମସ୍ୟା ଜିତି ରହିଲା ନାହିଁ । ରବି ଚଳିକ ରୁଡ଼ା ଭାଇଙ୍କ ଘରେ ମ୍ୟୁଜିକ୍ ସିଟିଂ ଚାଲିଥିଲା । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲେଖିଥିଲେ । ପ୍ରଯୋଜକ ରବି ସାହିଁ ମତଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ, “ଆପଣ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମର ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଏତେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଶ୍ରୀରାମ ଭଜନ ଲେଖି ପାରୁଛନ୍ତି କେମିତି ?” ମୋ ଗୀତଟି ଥିଲା ସାନଭାଇ ଚରିତ୍ର ପାଇଁ । ନିଜାମ୍ ଭାଇ ଗୀତ ଲେଖିବାର ମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତେବେ ଗୀତ ରେକର୍ଡିଂ ପୂର୍ବରୁ ରବି ସାହିଁଙ୍କ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ‘ଉଦ୍ୟା ଯାତ୍ରା’ ରିଲିଜ୍ ହୋଇ ଫୁଟ୍ ହୋଇଗଲା । ରବି ସାହିଁଙ୍କ ମନ ଭାଲିଗଲା । ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଯୋଜକମାନଙ୍କର ଓଭର କମ୍ପେଟିଭିଭିଟି ବିପତ୍ତକାଳୀନିମନ୍ତେ କରିଥାଣେ । ରବି ସାହିଁଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଇଥା ଘଟିଲା । ଭାରତୀୟ ସମାଜ ପରିଚିତ ସାତାଳ ଉଦ୍ୟା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । “ଭାଇ ଭାଇ” ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର କାମ ସେଠି ଅଟକି ଗଲା । ରବି ସାହିଁଙ୍କ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦୁନିଆକୁ ବିଦାୟ ନେଲେ । ‘ଚକ୍ରବୃତ୍ତ’ ପରେ ‘ଭାଇ ଭାଇ’ ମୋର ଗୀତିକାର ହେବାର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ପ୍ରାୟତଃ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲା । (କ୍ରମଶଃ)

କବିତା...
ଆମ ସମୟର

ସୁଶୀଳ କୁମାର ପାଣିଗ୍ରାହୀ

II ପାଣି II

ପଞ୍ଚମାମନଙ୍କୁ ଟିକେ ପାଣି ଦିଅ
ହଳି ଯାଇଥିବା ନନ୍ଦକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଯିବେ
ପୁଲଗଛକୁ ଆଞ୍ଜଳାଏ ପାଣି ଦିଅ
ଏ ଧରାରେ
ଆଉ କିଛି ପ୍ରେମ ବିଂଚିତେବେ
ରୁଡ଼ା ଭିକାରୀକୁ ଗିଳାସେ ପାଣି ଦିଅ
ତୁମକୁ ବତାଇ ଦେବେ
ସମୟ ନନ୍ଦର ଗଭୀରତା କେତେ ?
ଅଶଦେଶା କରନା ପଥରକୁ
ତା ଉପରେ ବାଜିଦିଅ କିଛି ପାଣି
ସେ କାଣ୍ଡ, ହୃଦୟ ବୋଲି ବି
କିଛି ଥାଏ ।
ଯେଉଁମାନେ ମାଟିରେ ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି
ଏ ଦୁନିଆଁରୁ ଅଲଗା ହୋଇ
ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଛିନ୍ନ ଦିଅ ବି
ଟିକେ ପାଣି
ଦେଖୁବ, ଆଖି ଖୋଲି
ଠିଆ ହୋଇଯିବେ
ନିଜ ଜୀବନ ଲାଗି
ବୁଦ୍ଧାଏ ବୁଦ୍ଧାଏ ପ୍ରେମ ପାଇ ।
+ ଧୂଳୁରାପତ୍ତା, ଅଜନପୁଡ଼ି ୧୨ ସାମୁ
ସମ୍ବଲପୁର-୧
(ମୋ) ୯୪୩୭୮୦୫୯୬୧

ଜୟନ୍ତୀ ବିଶ୍ୱାଳ ବେହେରିଆ

II କୃଷକର ଝିଅ II

କାଳିଯାଏ ଭାବୁଥିଲି
ପଥର ପରି ତୁମର ଦେହ
କଠୋର....
କେବଳ କଠୋର !
ମାଟି ପରି ନିବା ତୁମର ବୁଦ୍ଧି
ସେଥିରେ ତୁମେ ରକ୍ତ ଢାଳି
ଝାଳ ବୁହାଇ
ବଢେଇ ପାର ଗଛ
ସୁତରା ପାର ପୁଲ
ଫଳେଇ ପାର ଫଳ

ହେଲେ ଫସଲକୁ
ନିଜ ଅମାରରେ ରଖିବାର ଅକଳ
କେବେ ହେଉ ନପାରେ ତୁମର ..
କେବେ ନୁହେଁ !
ପାଣିପରି ବହିଯାଏ ତୁମର ଦରଳ
ପାହାଡ ସହିତ ଅଶ୍ରୁସୂର୍ଯ୍ୟ ତୁମ ଆଖି
ଜଣାନାହିଁ , କେବେ ପୋଡିଯାଏ ଅକ୍ଷର ।
ତୁମେ କାହାକୁ କିଛି ନକହି
ଝୁଲିପତ କୋଉ ଗଛରେ କେବେ ଦିନେ ... !
ମୁଁ ଏଇ ଦେଶର ଝିଅ
କୃଷକର ଝିଅ
ମୁଁ ତୁମ ପାଇଁ ଗର୍ବରେ ଫାଟିପଡେ
ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ ପାଣିମାତ ହୁଏ
ତୁମ ରାସ୍ତାକୁ ହଟେଇ

ଦିଆଯାଏ ଆଲୁଅ
ପାଦତଳେ ଖୋଳାଯାଏ ଗାଡ
ଚାରିପାଖେ ଘେରେଇ ଦିଆଯାଏ
କଣ୍ଠର ବାଡ !
ସାରାଦେଶ ଜୁଡାଣୁ ଉଭୟରେ
ଖୋଇଗଲା ଦେବେ
ତୁମେ କାରିଗଠ, ସଭିକ ମୁହଁରେ
ଭାତ ପହଞ୍ଚାଇବାର ଦାୟରେ,
ତୁମର ଜିଦ୍
ମରିବତ ମର...
ଭୋକରେ କେହି ନୁହେଁ !
ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ତଟାଣପରି
ଶକ୍ତ ହୋଇଗଠ
କାନ୍ଧ ଉତ୍ତାପର ଛିଡା ହୋଇପଡ,

ସତ୍ୟରଂଜନ ପ୍ରହରାଜ

II ଅଘଟଣ II

ସେମାନେ ମୋ ଖସୁରାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇ
ଗାଧୁଆରୁଠକୁ ଗଲେଣି
ମୁଁ ଏକା ବସିଛି ମୋ ଯୁଦ ପାଖେ
କେତେ କାମ ବାଜି ରହିଗଲା ଯେ
ବିଦାୟର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ଏବେ
ଏମିତି ଏକ ଅଲୋଚା ବେଳରେ ।
ସେମାନେ ତେରଦିନ ସରିବା ଆଗକୁ
ଭୁଲିଗଲେ ମୋ ଅନୁପସ୍ଥିତି,
ବାମା ଢଳା ଆସିବା ରାତିରେ
ଚାଲିଲା ଯୁକ୍ତିତର୍କ ହିସାବ କିତାବ
ଦଦରା ଛାଡିବୁ ଧରି ସେ ସବୁ ଶୁଣିବା
ମୁସ୍ଲିମ୍ ଥିଲା
ସକଳା ଗଛରେ ପୋଡାଟିଏ ହେଉ ।
ପୁଅ କହୁଥିଲା
ଆଜିଯାଏ ବାପା ଆମ ପାଇଁ କରିଛି କଣ
ସ୍ତ୍ରୀ କହୁଥିଲା ଆସିଲା ଦିନକୁ
ଖଟିଖଟି ଭୁଲିଛି ମୁଁ
ଦର୍ପଣରେ ଦିଶୁଥିବା ମଣିଷର ପରିଚୟ କଣ
ଏକା ସେହି ରୁକାବାପା
+ ଲେନ ନ ୬, ଏରୋଡ୍ରୋମ୍ ଏରିଆ
ଭୁବନେଶ୍ୱର ୭୫୧୦୨୦
(ମୋ) ୯୬୪୮୫୧୩୫୩୫

ଯଶୋବନ୍ତ ସେଠୀ

II ଚିହ୍ନା ଛଣ୍ଡର II

କେମିତି ଭୁଲିବି ସଖା ସେହିଦିନ
ପୁଖର ସାହାଯ୍ୟ ତାଳେ ତାଳେ
ପୁଖର ଓଡ଼ଣା ଚାଣି ତମେ ଯେବେ
ପୁଖପୁର ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ ତେଜଁ ଯାଇଥିଲ
ମନର ଅବାଧ ହିଁମ ସବୁକୁ
ଅନିଚ୍ଛାର ତାକୁ ପ୍ରହାର ଦେଇ !
ଶୁନ୍ୟତାର ବୋଲି ଝୁଲୁଥିଲେ
ଅବସୋସର ହାତମାନେ
ଲୁହ ଆଉ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସର
ବାଆ ପାଣି ଖାଇ !
ମନେ ମନେ ଅନେକ ଖୋଜିଥିବ
ନିଶ୍ୱାସର ବିଶ୍ୱାସତା ମଧ୍ୟେ
ତମ ଚିହ୍ନା ଛଣ୍ଡରଙ୍କ
ଅଭୟଦାୟୀ ଆଶୀର୍ବାଦ ମୁଦ୍ରାଟିକୁ
ଲୁହମାନଙ୍କର ଆପଣାପଣ ଭିତରେ
ନୈରାଶ୍ୟର ତାଳାବହ କୋଠାରେ ।
ହା! ମୋ! କଥା ପଚାର କାହିଁକି !
ଶୁନ୍ୟତାର କାନ୍ଦୁଛୁ ବାଜି ନପାରି
କାଜି, କୁଳ, ଗୋଡ଼କୁ ବିସ୍ମି
ମୁଁ ଏବେ ସର୍ବକୁ ହାତରେଟି ପିଣ୍ଡବାନ କରେ
ସ୍ୱପ୍ନମାନଙ୍କର ଅଢ଼ତପଣ ମଧ୍ୟରେ
ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାଷୁଙ୍କ ଶରଣସାଧ୍ୟାରେ ।
+ ଏ ସି ପି (ପୁରୁଣା)
ପୋଲିସ୍ କମିଶନରେଟ୍ ଭୁବନେଶ୍ୱର
(ମୋ) ୯୪୩୭୩୫୪୫୭୫୭

ସବୁ ଫସି ଫିକର
ଓ କୌଶଳର ଗଳାକାଟି,
ମୃତ୍ୟୁର ବକଳ ଭିତରେ ଆରବି,
ମୁଁ ହସିପାରେ ,
କୃଷକର ଝିଅ ବୋଲି !!
+ କୃଷନଗର, ବାଲିଆ, ବାଲେଶ୍ୱର
(ମୋ) ୮୯୧୭୬୭୫୭୮୩

ଡ. ଶ୍ରୀହରି ଧଳ

II ନଈ ସୁଅରେ II

ଏଇ ସୁଅରେ ଯେଉଁମାନେ
ଭାସିଗଲେ ଅକ୍ଷର ଆଡ଼କୁ
କିଏ ସେମାନେ ?
ନିଜ ରକ୍ତକୁ ପଚାର ଠିକଣା ।
ଏଇ ବେଳକୁ
ଲୁହ ବହୁରା ଶବମାନେ-
ପାଳିଟି ଗଲେକି ପ୍ରାର୍ଥନା ।
କିଏ ଶୁଣନ୍ତା
କାଳ ବଂଶୀର ଧୂନ ଛଡ଼ା
ଆକାଶରେ ଛାଇଯାଇଛି-
ମେଘ, ବଜ୍ର- ଅଶତାଷ ।
ନଈ ସୁଅରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି-
ଶବକ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ।
ଏଇବେଳକୁ-
ତଜା ପାଳିଟି ଯାଉଛିକି
ଫଟା ଛାଡ଼ି ।
କିଏ ଲଦି ଦେଉଛି

ତଜାରେ
ନିଜର ଜିଅନ୍ତା ଶବ ?
ନିଜ ଶବ ଉପରେ-
ନିଜର ନାବକେଳି ।
ପଚାରନା
ମୁହାଁଶର କଥା,
ମୁହାଁଶର ଏକ ଅକ୍ଷରର ଧାଁ ।
ଯେଉଁଠି ଭାସିଗଲା
ସମ୍ପର୍କ, ପରିଚୟ, ଅଫକାର,
ଅର୍ଜିତ ଯେତେଯେତେ
ପାପ ଓ ପୁଣ୍ୟର ଅଭିକ୍ଷା ଅଟ ।
+ ତାର୍ଘତରା, କପାସି, ଚିତାକୋ
ଯାକପୁର,
(ମୋ) ୯୪୩୮୪୩୩୦୯୨

ଆଲୋଚନା

ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ରଥ ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ନକୁଳ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବିଶ୍ଵର ପ୍ରାଚୀନତମ ସାହିତ୍ୟ । ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବିଶ୍ଵର ମହାନ ରଚନା । ସାହିତ୍ୟର ଆଦିପୁଂସ ପୁରାଣରେ ଭାରତୀୟ ଭାଷା ସଂସ୍କୃତି ଏବେ ବି ସମର୍ଥ ଓ ସାର୍ଥକ । ଏହା ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ କରାଇଛି ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ପ୍ରାଣୀର ଜନ୍ମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହି ଭାଷାରେ ପରିପ୍ରକାଶିତ । ବିଶ୍ଵର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମାନବ, ତା' ଆଗକୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ କେହି ! ଅନ୍ୟ ଯିଏ ଆସିବ ସିଏ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଅତିମାନବ । ମଣିଷକୁ ବଦଳାଇବ ତୁପାତର ଯୋଗ ।

ଏବେ ପାପ, ଚାପ, ଦୁଃଖ ଓ ଯାତନା ପାଡ଼ିତ ମାନବ ପାଇଁ ଉଦ୍ଧାର ମାର୍ଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି ସଂସ୍କୃତି କବି-ପଣ୍ଡିତ-ସିଦ୍ଧ:

ଗୁଣ୍ଡିଚାଖ୍ୟା ମହାଯାତ୍ରା ଯେ ପଶ୍ୟନ୍ତି ମୁକାନ୍ତିତଃ ସର୍ବପାପ ବିନିର୍ମୂଳାଞ୍ଜେ ଯାନ୍ତି ଭବନଂ ମମ ।

ଉତ୍କଳୀୟ କବି ଲେଖକ, 'ତିନି ଯାତ୍ରା ସାର ବୋଲି, ସ୍ଵାମୀ, ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା' ସକଳ ଜୀବନ ଅବଲୋକନରେ ପାତକ ସମୂହ ମୁକ୍ତ । ସଂସ୍କୃତ କବି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି, ଉପେ ତୁ ବାମନଂ ପୁଣ୍ୟ, ବୋଲେ ବୋଲି ଗୋବିନ୍ଦମ, ଚାପେ ଚ ମଧୁସୂଦନମ୍, ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପ୍ରାଣୀର ଆଉ ଘଟେ ନାହିଁ କହୁ, ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ କଳା ବାମନଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ଦର୍ଶନରେ କଟିଯାଏ ।

ଆଖ୍ୟାତ ମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦ୍ଵିତୀୟା ଦିବସ, ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ରଥଯାତ୍ରା ହୁଏ ଅନୁଷ୍ଠିତ, ତାହାର ନାମ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା । ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ଗୀତା, ଦେବଦଳନ ଓ ନନ୍ଦାୟୋଗ ରଥ ଆରୋହଣ ପୂର୍ବକ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି କିଂବଦନ୍ତୀର ମହାନାୟିକା ଦେବୀ ଗୁଣ୍ଡିଚାଙ୍କୁ ପିଣ୍ଡଦାନ ପାଇଁ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଗୁହଙ୍କ ନବଦିନ ଯାତ୍ରାରେ ବିଜୟ ଲାଳା କରିଥାନ୍ତି ।

ରଥଯାତ୍ରା ଉପନିଷଦୀୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଯାତ୍ରା । କଠୋପନିଷରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ- ଆତ୍ମାନଂ ରଥୁନଂ ବିଶ୍ଵ / ଶରୀରଂ ରଥମେବ ତୁ ।

ତୁହିଂ ତୁ ସାରଥ୍ୟଂ ବିଶ୍ଵ / ମନଃ ପ୍ରଗ୍ରହମେବ ତ ି । (ତୃତୀୟ ବଲ୍ଲୀ, ୩ୟ ମଞ୍ଚ)

ଗୋଟିଏ ସରଳ ରୂପକ ଅଲଙ୍କାରରେ ରଖିପୁତ୍ର ନିତିକେତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ଆତ୍ମା ବା ଜୀବାତ୍ମା ରଥ । ଦେହ ରଥ । ବୁଦ୍ଧି ସାରଥ୍ୟ ଏବଂ ମନ ଲଗାମ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗଣ ଅଶ୍ଵ, ବିଷୟ ମାର୍ଗରେ ସେମାନେ ବୋହୁଛନ୍ତି ।

ରକ୍ତବେଦ ଦଶମ ମଣ୍ଡଳ ଏକଶତ ପଞ୍ଚାଦଶ ଚମ ସୂକ୍ତ ତୃତୀୟ ମଂତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରେ ବାହୁଭସ୍କୁ କହୁ ରହସ୍ୟ-

ଅଦୋ ଯଦାରୁ ପୁବତେ / ସିଷୋଃ ପାରେ ଅପୁରୁଷମ୍ ।

ତଦାରୁଭାସ୍ଵ ଦୁର୍ଘଣୋ / ତେନ ଗନ୍ଧ ପରଶ୍ରମମ୍ ॥

ଏହି ମଂତ୍ରଟି ବ୍ୟତୀତ ବେଦର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଠାରେ ବାରୁ ବିଗ୍ରହ କିଂବା ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ମିଳେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଶାବର ବାଂସ୍ଵତିକ ଦେବ । ନିଗମଗାୟ ସ୍ରବକନ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତ ବର୍ଷରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା ଆରମ୍ଭାଦି ବା ତପ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ତପର ଦେବତା । ତେଣୁ କୁହାଯାଇଛି, ଉତ୍କଳେ ନାହିଁ ଦେଶର ବିରଜା କ୍ଷେତ୍ର ମୁଖ୍ୟତେ / ବିମଳାଷ୍ଟୁ ମହାଦେବୀ ଜଗନ୍ନାଥସ୍ତୁ ଭୈରବ ।

ଗଣେଶ ପ୍ରସାଦ ପରିକା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି, 'ପୁରାଂଦର' ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ନଗର ବିଧି-ସକାରୀ; ପୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର ! ଇନ୍ଦ୍ରପା ଓ ମହେଂଜୋଦାରୋ ସଭ୍ୟତା ଆର୍ଯ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ କରିଥିଲେ ବିଧି-ସ । ଆର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଏଠାରେ ଥିବା ଭୂମଧ୍ୟ ସାଗରୀୟ ଅଧିବାସୀ ଯାହାଙ୍କୁ ଦ୍ରାବିଡ଼ କୁହାଯାଏ ସେମାନେ ଆସିଥିଲେ । ଦ୍ରାବିଡ଼ଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଆସିଥିଲେ ପ୍ରୋଟ- ଅଷ୍ଟ୍ରାଲିଏନ୍ କାଠୀୟ ଆଦିମ ଆଧିବାସୀ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଏ 'ଶବର' । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ନେଗ୍ରିଟୋମାନଙ୍କୁ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ଅଧିବାସୀ ରୂପେ ଧରାଯାଏ ।

(ତପ ଦେବତା ଜଗନ୍ନାଥ, ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ, କୁଳାଜ- ୧୯୭୦, ପୃଷ୍ଠା-୪୪) ।

ବୌଦ୍ଧ ଯୁଗ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶା ଥିଲା ତପର ପ୍ରଧାନ ପୀଠ । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ତପବିଦ୍ୟା ଅଦ୍ୟାବଧି ରହିଛି କାଚିତ । ବିଶ୍ଵାଦସ୍ଵ ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତିର ଜଣେ ମହାନ ଚରିତ୍ର ଥିଲେ ସିଦ୍ଧତପ ସାଧକ । କାଳିକା ପୁରାଣରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତପ ପୀଠ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ 'ଓଡ୍ରପୀଠ' ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ତପ ସାଧନାର ପ୍ରଥମ ପୀଠ ଓଡ଼ିଶା, ୬୪ ଅଧ୍ୟାୟରେ ହୋଇଛି ସୂଚିତ-

ଓର୍ତ୍ତାଶଂ ପ୍ରଥମଂ ପୀଠଂ ଦ୍ଵିତୀୟଂ କାଳ ଶୈଳିକଂ

ତୃତୀୟଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୀଠଂ କାମରୂପଂ ଚତୁର୍ଥକଂ

ଓଡ୍ରପୀଠଂ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ତଥୈବୋଡ୍ରୋଶ୍ଵରୀ ଶିବଂ

କାତ୍ୟାୟନୀଂ ଜଗନ୍ନାଥ ମୋଡେଶଂ ତ୍ର ପ୍ରପୂଜୟତ୍ ।

ଉଡ୍ରୋଶ୍ଵରୀ କାତ୍ୟାୟନୀ ଶିବା ହେଲେ ଉଡ୍ରୋଶ୍ଵ ଜଗନ୍ନାଥ ! ଯାହାଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଛି 'ଭୈରବ' ।

କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି, ସୁଭଦ୍ରାସ୍ତୁ ମହାଦେବୀ । ଗଣେଶ ପ୍ରସାଦ ପରିକା କହିଛି, ପୁରାଣୋକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତପର ମହାଦେବୀ । ବେଦୋକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ପୁରାଣୋକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏକ ନୁହଁନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ କହୁଥିଲେ କାଳକ୍ରମରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ପଦ୍ମା ରୂପେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ କରାଯାଇଛି ସ୍ଥାପନା ।

ଭୈରବଙ୍କ ପାଖରେ ଶକ୍ତି ରହିବା ବିଧେୟ । ତେଣୁ ଶକ୍ତି ସ୍ଵରୂପା ସୁଭଦ୍ରା ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ଜଣେ ଜ୍ଞାନୀ ସାଧକଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ଵରେ ରହି ତାଙ୍କୁ ଆଗକୁ ଚାଲିତ କରନ୍ତି, ସିଏ ବଳଭଦ୍ର । ସୁଦର୍ଶନ ଦକ୍ଷ ସ୍ଵରୂପ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ରଥରେ ବିଜୟ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ତପ୍ତ: ଚକ୍ର ଶରୀରସ୍ତୁ ଶକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର । ତପ ସାଧନାର ପ୍ରଥମ ପାଦ ଏହି ଚକ୍ର ବା ଶକ୍ତିଙ୍କ ଜାଗରଣ । ତପ ସାଧନାର ପ୍ରଥମ ଚରଣ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଉତ୍ଥାନ ଏବଂ ଷଡ଼ ଚକ୍ର ଜାଗରଣ । ତପ ମତରେ ଶିବ ବ୍ରହ୍ମ ନୁହଁନ୍ତି, ବ୍ରହ୍ମ ଶକ୍ତି । ସାଧକ ନିଜକୁ ପ୍ରଥମେ ଶିବ ପଦରେ କରନ୍ତି ଅଭିଷିକ୍ତ ଏବଂ ତାହା ପରେ ହୁଅନ୍ତି ଶକ୍ତି ଉପାସନା ରତ । ପଞ୍ଚମକାର ଦ୍ଵାରା କରିଥାନ୍ତି ଉପାସନା । ଏହା ଅଦ୍ୟାବଧି ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ବିଶ୍ଵର ପ୍ରାଚୀନତମ ଯାନ ରଥ । ଭାରତରେ ରଥ ନିର୍ମାଣ କୌଶଳ ରଗ୍ଢବେଦ ଗୋପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତୈତରୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏବଂ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ, (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ 'ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରାର ତତ୍ତ୍ଵବୋଧ', ପଣ୍ଡିତ ସଦାଶିବ ରଥଶର୍ମା, ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ, କୁନ- ୧୯୭୪) । ଆଖ୍ୟାତ ମାସରେ ଏହି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭର କାରଣ ହେଉଛି 'ଯଜ୍ଞ', ଆଡ୍ରପ ମଞ୍ଚପ ବା ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ମଂଦିରରେ ଯଜ୍ଞ ସ୍ଵରୂପ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପ୍ରାଣୀ ଜଗତର କଲ୍ୟାଣ କାମନା କରି ଯାନରେ ଆରୋହଣ କରାଯାଏ ।

ଯାତ୍ରା ଭାରତୀୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାର ପ୍ରତୀକ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଛି, ପ୍ରଣିତୋଷ୍ଠି ରଥ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବଦାନ ବର ପ୍ରଦତ୍ । ସାଧକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ, 'କଳା ଷୋଡ଼ଶୀ ଚକ୍ରାଣି', ଷୋହଳ କଳା ଷୋଳ ଚକ୍ର, ଯାହାଙ୍କ 'ଅରାଣି ଅୟନ' ! 'ସପ୍ତ ଇଂଦ୍ରମୟ ଗର୍ଭଂ' ରଥ ତହିଁରେ ସଂଯୁକ୍ତ ପ୍ରଣବ । ବଧୂ କୁମ୍ଭାମୃତ କୁମ୍ଭଂ ରଥଶୈଳୀ ମହୋଜ୍ଞକଂ, ଉତ୍କଳ ଦଧିନୈତି ଅମୃତ କଳସଂ ! ଚକ୍ରବାଟ ଦେଇ ମନ, ପ୍ରାଣ ଓ ଆତ୍ମା ଦର୍ଶନ କରି ନିବାରିତ କରିଥାଏ ଶୋଷ । 'ଜଗନ୍ନାଥ ପୁରାଣ'ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି, ଗୁଣ୍ଡିଚା ନାମେ ମୋ ଯାତ୍ରା ପରମ ପାବନୀ । ରଥଯାତ୍ରା ନାମେ ଖ୍ୟାତ ହେବ ଯେ ଅବନୀ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ମହାରାଜା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ତାଙ୍କ ସରୋବର ନିକଟରେ ସପ୍ତଦିନ ବ୍ୟାପି ହେବ ଏହି ଯାତ୍ରା । ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାୟକ 'ଗୁଣ୍ଡିଚା'; କଠୋର ତପସ୍ୟା, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାୟାମ, ସହସ୍ର ଜପ ପରି କୌଣସି କୃଷ୍ଣ ସାଧନା ଦରକାର ନାହିଁ ! ପତିତକୁ ପାବନ କରିବାକୁ ରଥରେ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି ମହାହାତୀ !

'କପିଳ ସଂହିତା'ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି,

ଗୁଣ୍ଡିଚାଖ୍ୟା ମହାଯାତ୍ରା ଯେ ପଶ୍ୟନ୍ତି ମୁକାନ୍ତିତଃ ସର୍ବପାପ ବିନିର୍ମୂଳାଞ୍ଜେ ଯାନ୍ତି ଭବନଂ ମମ ।

+++++

ପୁରୁଷୋତ୍ତମାଦି ରାଜର୍ଷି ବେଦବେଦ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ

ଗୁଣ୍ଡିଚାଖ୍ୟା ମହାଯାତ୍ରା ଯେ ପଶ୍ୟନ୍ତି ମୁକାନ୍ତିତଃ ସର୍ବପାପ ବିନିର୍ମୂଳାଞ୍ଜେ ଯାନ୍ତି ଭବନଂ ମମ ।

ପଦେ ପଦେଶ୍ଵମେଧାନାଂ / ପଳଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ମହାତପଃ ।

ରକ୍ତବେଦ ରଚନା ହେବା ବେଳକୁ ସକାଳରେ ରଥଯାତ୍ରାର ପ୍ରଚଳନ ଘଟି ସାରିଛି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ବେଦକ ରଥଯାତ୍ରା ଚିତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ନିର୍ମୁ ମଂତ୍ର କରନ୍ତେ ପ୍ରତିପାଦିତ-

ଆକୃଷ୍ଟେନ ରଜସ୍ୟା ବର୍ଣ୍ଣନାମୋ ନିବେଶୟତ୍ । ମୃତଂ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଂ ଚ ।

ହିରଣ୍ୟୟେନ ସବିତା ରଥେନ ଦେବୋ ଯାତି । ଭୁବନାନି ପଶ୍ୟାମ ॥ (କୁମ୍ଭାଖ୍ୟା)

+ ଶବଦସର, ଗୋତିସାହି, କଟକ

(ମୋ) ୯୪୩୭୭୪୦୨୭୪୪

ଧାରାଗହାଳିକ ଉପନ୍ୟାସ

ଭାଗ-୩୬ (ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉପରୁ..)

॥ ୧୯ ॥

ସେଇଦିନ ଅପରାହ୍ନରେ ଶୁଭକାଳ ବାପାଙ୍କୁ ଫୋନ୍ ଲଗେଇଲା, କହିଲା - "ହଁ ବାପା ! ଆଜି ପୁଅର ଉ.ସି.କି.

ହୋଇଗଲା । କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଅତି ଚେଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ୍ ମଣିଲୁ ନାହିଁ । ଏମିତି ତ ସେ ସାଧାରଣ ଶରୀରରେ ଦମକି ପଡ଼ୁଛି । ତେଣୁ ଅତି ଚେଷ୍ଟ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ଆସନ୍ତାକାଲି ରିଲିଫ କରିଦେବେ ବୋଲି ତାଙ୍କର ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଛନ୍ତି ।" ପୁଣି, "ଏବେ ମା' କେମିତି ଅଛନ୍ତି ?"

ସେତେବେଳେ କଲେକରୁ ଫେରି ଦାନନାଥ ଚାହା ପିଉଥିଲେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୀ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି କହୁଛନ୍ତି । କୁର ଛାଡ଼ି ଯାଇଛି । ହେଲେ ଦେହରେ ଦୁର୍ବଳତା ଜନିତ ପାଠା ଲାଗି ରହିଛି ଯାହା ।

"ତୋ ମାଆର କୁର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ହୋଇଯାଇଛି । ହେଲେ ଦୁର୍ବଳତା ଲାଗି ରହିଛି । ଆହୁରି ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ଏମିତି ରହିବ । ଯଦି ସଂଭବ ହୁଏ ନାତିକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ କାଲି ମୁଁ କଟକ ଯାଇପାରୁ !" - ଆଗ୍ରହରେ କହିଲେ ଦାନନାଥ ।

"ତୁମେ ଆଉ କାହିଁକି କଷ୍ଟ କରି ଆସିବ ବାପା ! ମା'ଙ୍କର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଆସନ୍ତା କାଲି ରବିବାର, ତଥାପି ତୁମେ ଚିତ୍ତେ ରଖନ୍ତୁ । ସମ୍ଭାଷଣ ଶେଷ ରବିବାରତା ରେଷ୍ଟ କଲେ ଦେହ ଭଲ ରହିବ । ପୁଣି ସୋମବାରକୁ କଲେକ । ହଁ, ମା'ଙ୍କୁ ଚିତ୍ତେ ଫୋନ୍ ଦିଅ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେବି ।"

ଦାନନାଥ ଫୋନ୍ ବଦଳେ ଦେଲେ କହୁଛନ୍ତି ଯାତକୁ । ଫୋନ୍ ଧରି ସେ ଚାଲିଗଲେ ନିଜ ଶୋଇବା ଘରକୁ । ଦାନନାଥ ଲୁଗା ବଦଳ କରି ଗଲେ ବାଥରୁମ୍ ।

ନାତି କହୁ ହେବାର ଆସନ୍ତା କାଲି ପଠାଉଥିଲା । କାଲି ବି ରବିବାର । ରବିବାରକୁ ରବିବାର ପଠାଉଥିଲା । ଅନେକ ଭୟ, ଉଦ୍‌ବେଗ, ଯାତନା ଓ ଯତ୍ନଶା ଭିତରେ ଏଇ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲା ଯାହା । କିଏ କାଣେ ଯା'ପରେ ଦାନନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆଉ କେଉଁ ସମସ୍ୟା ଧାଡ଼ିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ଦୋହଲେଇ ଦେବାପାଇଁ ! ଜୀବନରେ ଆଉ କୌଣସି ଘଟଣା ଆଦିସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ରହୁ ବା ନରହୁ, ନାତି କହୁ ଘଟଣାଟି ତାଙ୍କର ଚିରକାଳ ସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ, ଅଚରଣ ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ପିଣ୍ଡକୁ ଆତ୍ମା ପରିହାର ନ କରିଛି ।

ବାଥରୁମ୍‌ରୁ ଫେରି ଦାନନାଥ ପୋର୍ଟିକୋରେ ପଡ଼ିଥିବା ଆରାମ ଚୌକିରେ ପିଠି ଆଉଜେଇ ବସିଲେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ଆସନ ଗୋଧୁଳି । ଲଗାଲଗି ଠେଲିଠେଲି ହୋଇ ସୁନ୍ଦର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିକା ସଦୃଶ ଦୁଇ ଚାରୋଟି କୋଠାଘର ସେପାଖକୁ ଅରାଏ ଫାଙ୍କା ପଡ଼ିଆକୁ ବାଲିକି ତେନାଏ ଆକାଶ । ତଳେ ସାନ ସାନ ପିଲାଏ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳୁଛନ୍ତି । ଉପରେ ତେଣାଝାଡ଼ି ବକ୍‌ବକର କାହୁଁକି ଦୁଇଟି ଶଙ୍ଖଟିଲ ।

"ଶଙ୍ଖଟିଲ ଶୁଭ ଆଉ ମାଟିଆ ଚିଲ ଅଶୁଭ ।" ଏମିତି ଏକ ଧାରଣା କାହିଁକି କେକାଣି ଦାନନାଥଙ୍କ ଭିତରକୁ ଧସେଇ ପଶି ଆସିଲା । ଅନେକ ଦିନ ହେବ ସେ ଶାଂଖଟିଲ

ନାତି

ଡ. ରତିକାନ୍ତ ବେହେରା

କୃଷ୍ଣନଗର, ଅଲାରଗଡ଼ିଆ, ବାଲେଶ୍ଵର, (ମୋ) ୯୪୩୯୪୪୨୯୪୨

ଅନୁଭବ ଏବଂ ଅନୁଭୂତି ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହେଲେ ବି, ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଆବେଦନ ଏହାର ଅନ୍ତନିହିତ ଭାବବସ୍ତୁ । ଘଟଣା ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଚରିତ୍ରମାନେ ଏହାକୁ ପାଠ କଲା ପରେ ହୁଏତ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବେ । ବାସ୍ତବତା ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର ହୋଇଥିବା ଉପଲକ୍ଷି କରିବେ । କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ କଳା ବା ସାହିତ୍ୟ ରୂପେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାକୁ କଷ୍ଟ ଲାଗିବ ନାହିଁ, ବରଂ ଶାନ୍ତି ମିଳିବ । - ଲେଖକ

ଦେଖୁ ନ ଥିଲେ । ପିଲାଟି ବେଳେ ଦେଖୁଥିଲେ ଯାହା ଗାଁରେ । ଶାଂଖଟିଲ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଆକାଶରେ ଚକ୍‌କର କାଟି ଉଡ଼ିଲେ କିମ୍ପା ପୋଖରୀ ଧରାବେଳେ ଗଛତାଳରେ ଦସିଥିଲେ ପିଲାମାନେ ତାଲି ମାରି ଗାତ ଗାଇ ନାଚନ୍ତି -

"ଶାଂଖଟିଲ ଭାର ନମାସ୍କାର, ମାଟିଆ ଚିଲକୁ ଗୋଠା ମାର !" ଏବେ ଆଉ ସେପଦୁ ନାହିଁ । ଶାଂଖଟିଲ ବା ହଳଦୀବସନ୍ତକୁ ଦେଖୁ ଏବେ କେଉଁପିଲା ଉଦ୍‌ଫୁଲିତ ହେଉଥିବାର ଦେଖୁ ନାହାନ୍ତି ଦାନନାଥ । ହେଲେ ସେ ନିଜେ ଏ ବୟସରେ ବି ଉଦ୍‌ଫୁଲିତ ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଦକ୍ଷିଣା ହାତ୍ଵରେ ଦେହ ମନ ପୁଲକିତ ହେଉଛି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଦେହକୁ କ୍ଵାଡ଼ି ଓହ୍ଲେଇ ଯାଉଛି । କହୁଛନ୍ତି ଯା' ଭିତରେ ପୁଅ ସହିତ ନହେଲେ ସେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖେଇ ଦେଉଥାନ୍ତେ ଅଭାବିତ ଦୁଃଖୀଟି । କେବେଠାକୁ ଦେଖୁ ଥିବେ କି ନାହିଁ !

ମୁହିଁ କୁଲେଇ ଘରଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ଦାନନାଥ । ରିଂ ହେଉଥିବା ମୋବାଇଲ୍ ହାତରେ ଧରି ଯିପ ପାଦରେ ଆସୁଛନ୍ତି କହୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ । "ବୋଧହୁଏ ତୁମକୁ କିଏ ଫୋନ୍ କରିଛି" କହି ବଦଳେ ଦେଲେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ହାତକୁ । ଦାନନାଥ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ମୋବାଇଲ୍ ଅନ୍ ବନ୍ଦ କରୁ ଅନ୍ୟ ହାତଟି ଉଠେଇ ଅଳ୍ପକି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ । କିନ୍ତୁ ହାୟ ! କହୁଛନ୍ତି କିଛି ଦୁଃ ପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଚିଲ ଦୁଇଟି ଦୂରେଇ ଗଲେଣି, ସୁନ୍ଦର କୋଠା ଘରଟି ଅଭରାୟ ହେଉଛି ଦୁଃଖୀଟିର ।

"ହାଲୋ ! କିଏ କହୁଛି ?" - ବିରକ୍ତିଭରା କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ ଦାନନାଥ । ସେପାଖରୁ ଶୁଣାଗଲା ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଲୋକର କଣ୍ଠସ୍ଵର -

"ଦାନନାଥ ବାବୁ କହୁଛନ୍ତି ତ ?"

"ହଁ, କ'ଣ ହେଲା ?"

"ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର ଏଇ ନର୍ସିଂହୋମରେ ତେଲିଭରା ହୋଇଥିଲା । ତେବେ କଥା ହେଉଛି, ସେ ପିଲାଟି ବାପା'ର ସାଙ୍ଗିତକର ହେବ କି ?" - ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିଲେ ନର୍ସିଂହୋମରେ ଜନ୍ମଗତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ

ରୁଆଡ଼ୁଛି କରୁଥିବା କନୈକ ଯୁବକ ।

"ନ ହେବାର କୌଣସି ହେତୁ ନାହିଁ, ହେବ ।" ସାମାନ୍ୟ ସ୍ଵର ଭଜ କରି କହିଲେ ଦାନନାଥ ଏବଂ ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ଲୋକଟା ଉପରେ । ଶଳା ! ନାତିକୁ ଏକ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଜନ୍ମମାତ୍ରେ ତାହରଣା

ପଠେଇ ଦେଇ ଏବେ ଅଲଗା କିଛି ଭାବୁଛନ୍ତି ! ନ ହେଲେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁକି ?

"ତେବେ ଆପଣା ଚିତ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସନ୍ତୁ । କାଲି ରବିବାର । ପରଦିନ ସକାଳେ ଆଉ କେତୋଟି କେଏ ସହିତ କାଗଜପତ୍ର ଓ ଫର୍ମା ମୁମ୍ଭିସିପାଳାଟି ଅର୍ପିତ୍‌ରେ ଦାଖଲ ହୋଇଯିବ ।" - ଲୋକଟି କହିଲା - "ଆସନ୍ତା କାଲି ଗଲେ ହେବ ନାହିଁ ?" - ପ୍ରଶ୍ନକଲେ ଦାନନାଥ ଚିତ୍ତେ ସ୍ଵର ନରମ କରି ।

"ଆସନ୍ତା କାଲି ମୁଁ ରହୁନାହିଁ । ଭୁବନେଶ୍ଵର ଯିବି । ନ ହେଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନଥିଲା । ଏଭଳି ଚିତ୍ତେ ଆସି ପାରିଲେ ଭଲ ହେବ ।" - କହିଲା ଲୋକଟି ।

ଦାନନାଥଙ୍କର ଏବେ ନୟିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ନଥିଲା । ଅନେକ କ୍ଵାଡ଼ି ଓ ଅବସନ୍ନ ସବୁକୁ ବି ସେ ଯାଉ ପହଞ୍ଚିଲେ ନର୍ସିଂହୋମରେ, ଫୋନ୍ କରିଥିବା ସେହି ଲୋକଟି ପାଖରେ । ସେତେବେଳକୁ ସଂଧ୍ୟା ଉପଗତ ।

କାନ୍ଦୁଥିଲେ ପଚାରି ଲୋକଟିକୁ ଚିହ୍ନଟ କଲାପରେ ଦାନନାଥ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଲେ ଏବଂ ଜାଣିଲେ ଫୋନ୍ କରିଥିବା ଲୋକଟି ଯୁବକ ନୁହେଁ । ଜଣେ ମଧ୍ୟମ ବୟସ୍କ ମଣିଷ । ମାଧୁରୀ ମୁହିଁ, ପଟଳା ଓ ଗୋରା ତକ୍ ତକ୍ ତେହେରା । ନାତି କହୁଥିଲେ ଦେଖୁଥିଲେ କି ନାହିଁ ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ତାଙ୍କର । ହୁଏତ ଆଉଁ କି ଦେଖୁଲା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା ।

ପରିଚୟ ଦେଇ ଦେଇ ଦାନନାଥଙ୍କୁ ଚାକି ନେଲା ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ । ସେଇଟା ବୋଧହୁଏ ତା' ଅର୍ପିତ୍ । ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଚେୟାର, ଖଣ୍ଡେ ଚେରୁଲୁ ଏବଂ ଛୋଟ ଆଲମାରୀଟିଏ ତା' ଅର୍ପିତ୍‌ର ପରିପାଟୀ । ଦାନନାଥଙ୍କୁ ବସିବାକୁ କହି ଆଲମାରୀ

ଭିତରୁ ଲୋକଟା ଗୋଟେ ରେଜିଷ୍ଟାର୍ ଓ ମୋଟା ପାଇଲ୍ ବିଡ଼ାଟେ ବାହାର କଲା - "ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର ଏଇ ସେଇଟା କେତେ ଚାରିଖ କେଏ ଥିଲା ?"

"ମାର୍ଚ୍ଚ ବଣ ଚାରିଖ ।" - କହିଲେ ଦାନନାଥ ।

ଠିକଣା ପୁସାରେ ଅଟକିଗଲା ଲୋକଟିର ଆଖି । କହିଲା -

"ପୁଅଟିଏ ହୋଇଥିଲା, ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ସଂଗେ ସଂଗେ ପିଲାକୁ ତାହରଣା ନା ଏଏ.ଏ.ସି.ୟୁ.କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା ନା ?"

ବାପାଙ୍କ ଘର

ଅନୁବାଦ: ବିନୟ କୁମାର ଦାସ

ଘରର ସବୁ ଚାରିକାଠି । ବାପାଙ୍କ ଶୁଣିକର୍ମ ଭୋଳିଭାତ ସବୁ ତ ଭଲରେ ଭଲରେ ସରିଗଲା । ବହୁବାକ୍ଷ୍ୟମାନେ ବି ସିଏ ଯାହାର ନିଜଘରକୁ ଫେରିଗଲେଣି । ଘର ତୁଆର ଆଉ ପ୍ରତିଟି କୋଠରୀ ମୁଁ ଲୋକ ଲଗାଇ ଭଲ ଭାବରେ ସଫା ସୁନ୍ଦର କରାଇ ଦେଲିଛି । ଏବେ ମୋ ଦାୟିତ୍ଵ ସରିଛି । ମୋତେ ବିଦାୟ ଦିଅ । ମୋତେ ପୁଣି ମୋ ଘର ବି ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଠାକାର ସବୁ ଦାୟିତ୍ଵ ବୋହୂମାନଙ୍କ ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଇ ଆସିଥିଲି । ସେମାନେ ପିଲାଲୋକ.ଠିକ୍ ଭାବରେ ଘର ସମ୍ଭାଳି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ହେଉଥିଲା ତୁମ ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ମନ ଭଣା କରୁଥିଲେ । ମୋତେ ଫେରିଯାଇ ପୁଣି ସବୁ ସକାଳି ନେବାକୁ ହେବ ।" ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲା ସ୍ଵରରେ କହିଲେ କାନ୍ଧିଦେବୀ ।

ଏତକ ଶୁଣି ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା ପରି ଜଣାଗଲା । ହୁଏତ ସେ ଏମିତି କିଛି ଶୁଣିବେ ବୋଲି ଆଶା କରୁନଥିଲେ । ସାନଭାଇ କହିଲେ, "ତୁ ଏ କଣ କହୁଛୁ କାନ୍ଧି ? ତୋର ଏବେ ବାଷ୍ପିତ ବର୍ଷ । ତୁ ପୁଣି ହୁଏତ ଗୋରାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ମଝିରେ ମଝିରେ ତାହରଣ ପରାମର୍ଶ ଦରକାର । ଗାଁ କୁ ଚାଲିଗଲେ କେମିତି ହେବ ?"

"ଗାଁକୁ ଗଲେ ବି ମୁଁ ବରକାଳେ ବେଳେ ସହରକୁ ଆସିବି କି ? ଆସିଲେ ତ ଏଇଠି ରହିବି ଯିବି । ମୋ ଅସୁବିଧା କଥା ତ ମୁଁ ସବୁ ତମୁକୁ କହିଦେଲି । ମୋତେ ଫେରିଯିବାକୁ ହେବ ଭାବ ।"

"ସେଇଆ ହୋଇପାରିବିନି । ତୁ ଏତେଦିନ ଏଠାରେ ରହିଲୁ । ବାପାଙ୍କ ସେବା କଲୁ । ଏ ଘର, ଜମିଗାଡ଼ି ଆଉ ବାପାଙ୍କ କଥା ବୁଝୁଥିବାକୁ ଆମେ ନିଶ୍ଚିତରେ ରହିଥିଲୁ । ଏବେ ଗାଁକୁ ଫେରିଯିବା କଥା କହୁଛୁ...ଏସେକଥା ଜମା ମନକୁ ଆଣନା ଭରଣା ।"

କାନ୍ଧିଦେବୀ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ବଡ଼ଭାଇ କହିଲେ, "ତୋର ଏ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଠିକ୍ ହେଉନି କାନ୍ଧି । ତୁ କଣ ନ କରିଛୁ ଏ ଘର ପାଇଁ ? ଏ ଘର ପାଇଁ ତୋ ଦାମ୍ଭୀ ଆଉ ଶ୍ରମ ଆମ ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ ସତରେ ଚକିତ କରାଇ ଦେଇଛି । ବାପାଙ୍କର ସ୍ଵପ୍ନ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଜମିଗାଡ଼ିରୁ ଆଉ ହେଉଥିଲା ସାମିତ ଅର୍ଥରାଶିକୁ ଘରଖର୍ଚ୍ଚ ଆଉ ବାପାଙ୍କ ଔଷଧପତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟା

ସଂପ୍ରତି ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନରେ ଯେଉଁ ପ୍ରମୁଖ ସମସ୍ୟାଟି ମୁଖ୍ୟ ଚେତନା ହେଲା ବୈବାହିକ ଜୀବନର ସ୍ଥାୟୀତ୍ୱ ନେଇ ପ୍ରଶ୍ନାତମ । ଏହା କ୍ରମଶଃ କଟକ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପୁଣି ଭାରତର ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ୱାମୀ ସାକ୍ ବିବାହ ପରର ଜୀବନଧାରୀରେ ଯେଉଁସବୁ ନୂତନ ଆଇନର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କଲେ ତାହା ସମସ୍ୟାକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗତ କରାଇଛି । ଫଳରେ ପରିବାର ଜୀବନ କ୍ରମଶଃ ଅସକ୍ତ ହୋଇ ଅଣାନ୍ଧିର ବକସ ମଧ୍ୟକୁ ଠେଲି ହୋଇଯାଇଛି । ଏଣୁ ବୈବାହିକ ଜୀବନ ଆଉ ସୁଖପ୍ରଦ ନହୋଇ ଯନ୍ତ୍ରଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ଯାହା ଏକ ସୁସ୍ଥ ଜୀବନଧାରୀ ପାଇଁ ଶୁଭକର ନୁହେଁ । ଏ ଦିଗରେ ବିବିଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଲୋଚନା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ତାଲିକାରେ ବି ତାର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ଦେଖି ନ୍ୟାୟାଳୟ ବା ଜନପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱଦେଇ ବିଚାର ବିମର୍ଷ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆଣି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କ୍ରମଶଃ ଯେ ବୃଦ୍ଧିପାତ୍ର ପରିଣତି ଭୟାବହ ଅବସ୍ଥାକୁ ଯାଇଛି ତାହାକୁ ଅନୁଭବ କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖୋଲା ବିଚାର ସହ ଏ ଦିଗରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ପଦକ୍ଷେପମାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ବେଳ ଉପନୀତ ହୋଇଯାଇଛି । ଅଧିକ ବିଳମ୍ବରେ ଆମର ଯେଉଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ବିଶ୍ୱ ସମୁଦାୟ ଆଗରେ ରହିଥାଏ ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବାକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିବନାହିଁ ।

‘ବିବାହ’ର ଆନ୍ତରିକ ଅର୍ଥ ହେଲା ପାଣିପ୍ରହଣ ବା ପରିଶ୍ରମ । ପାଣି ଅର୍ଥାତ୍ ହସ୍ତ । ଜଣେ ଆଉ ଜଣଙ୍କ ହସ୍ତକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ । ତାହାକୁ ବଦଳ କରିବାକୁ ବଦଳ ଦିଏ ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ହୋଇଯାଏ ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚାନ୍ତର ଉଚ୍ଚାନ୍ତର ଉଚ୍ଚାନ୍ତର ଓ କନ୍ୟାପତ୍ନୀ ସହ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱକଳକ ଉପସ୍ଥିତିରେ । ଏହା ଦେଶାନ୍ତର, ଲୋକାନ୍ତର, ଶାସ୍ତ୍ରସମ୍ମତ ବା ବିଧି ସମ୍ମତ । ଯାହାକୁ ବୈବାହିକରେ ସମ୍ପନ୍ନ ବୈବାହିକ ପଦ୍ଧତି ରୂପେ ଆମ ସମ୍ବିଧାନ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଭୃତ୍ୟ ଚାକର ପୂର୍ବସୂଚୀ ପ୍ରଦାନ ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥା, ପ୍ରଚଳିତ ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜସ୍ୱ ପରିଚୟରେ ଶୈଳାବାନ୍ଧୁ ହୁଏ । ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ବହୁରହିବା ଅର୍ଥ ଆମର ପରିଚୟ ପରାକାଷ୍ଠା ପ୍ରଦର୍ଶନ । ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଜି ଯେତେ ଭୁଣ୍ଡୁଟି ପଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି ସେତେବେଳେ ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ତିକ୍ତାପ୍ରକଟ ନକଲେ କ୍ରମଶଃ ଆମ ଜୀବନଯାତ୍ରାରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ଯତ୍ନଶୀଳ ଯତ୍ନରେ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି ହେଉଛି ତାହା କେବେ ଶୁଭକର ହେବନାହିଁ । ବରଂ ଜୀବନ ଦୁର୍ଭିସ ହେବ ।

ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନରେ ଭକ୍ତିବ ଜଗତଠାରୁ ପ୍ରାଣଜଗତ ଓ ଜୀବଜଗତ (କୀଟ ପତଙ୍ଗଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଲିଙ୍ଗଜଗତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବୁ ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଧାବିତ । ଏହା ମଧ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ । ଏଣୁ ପୁରୁଷ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ବୈବାହିକ ସଂପର୍କ ଯୋଡ଼ାଯାଇ ସମାଜ ଓ ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁସ୍ଥରେ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଏକତ୍ର ସହାବସ୍ଥାନ ପୂର୍ବକ

ଚିନ୍ତା ଅନୁଚିନ୍ତା (୧୭) ବୈବାହିକ ଜୀବନ ଏଣିକି ହେଉନି ସୁଖମୟ

କବି ଓ ପ୍ରାବନ୍ଧିକ କାଳୀପଦ ପଣ୍ଡା
ଧ୍ୱନି ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ପାଠକମାନଙ୍କର ଗୋଟେ ଚିହ୍ନାମୁହଁ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଚିନ୍ତା ଚତୁରଙ୍ଗ, ଚିନ୍ତା ତରଙ୍ଗ, ଚିନ୍ତା ଚେତନା ଆଦି ସ୍ତମ୍ଭ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ପାଠକମତା ହାସଲ କରି ସାରିଛି । ଏଇ ନୂତନ ସ୍ତମ୍ଭ ‘ଚିନ୍ତା ଅନୁଚିନ୍ତା’ରେ ଆପଣ ଭେଟିବେ ଲେଖକଙ୍କ ମାନସମାନୁରୁତ୍ତ ଗୋଟେ ନିଆରା ଜଗତେ ।

ସୁନାରୁଇ, ବି.କବିସାହି, ସିଂଲୀ, ବାଲିଆପାଳ, ବାଲେଶ୍ୱର (ମୋ) ୯୪୩୭୦୮୯୨୪୧ / ୮୯୧୭୨୫୫୪୯୩

ବିବାହପରର ପୁଅଝିଅଙ୍କ ସୁଖମୟ ଜୀବନ ଗଢ଼ିଦେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଳ ପରିବାର ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶୀଳ ହେବା ଦରକାର । କେବଳ ଆକ୍ଷେପ ପ୍ରତି ଆକ୍ଷେପରେ ରହିଲେ ନୂଆକରି ବସାଟିଏ ବାନ୍ଧୁଥିବା ଦୁଇ ଶୁଆଣୀରା ପରସ୍ପରଠୁଁ ଦୂରେଇ ଯିବେନି ବରଂ ଅକାଳ ଅନ୍ତର୍ଗତକୁ ଆପଣେଇ ନେବାରେ ଦ୍ୱିଧା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଉତ୍ତରପୁରୀ ସୃଷ୍ଟି କରି ସଂସାରକୁ ଆଗେଇ ନିଅନ୍ତି । ପିଢ଼ି ପରେ ପିଢ଼ି ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ସଂସାର ସଂରଚନାର ଏହି ପଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ଚାଲିଛି । ତେବେ ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ନବନାରୀ ସଂସାର ବାନ୍ଧି ସେମାନେ ଉତ୍ତରପୁରୀ ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ଯାହାଫଳରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ପରିବାର ବା ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ଗଠନର ପ୍ରକ୍ରିୟା ତିରଚ୍ଚନ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ନଚେତ୍ ତ’ ସବୁ ଦେବାଳିଆ ହୋଇଯାନ୍ତା । ଏହି କ୍ରମରେ ହିଁ ବଂଶ ପରିଚିତିର ସୃଷ୍ଟି । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ସମସ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାରତୀୟ ପାରିବାରିକ ଜୀବନଧାରୀ ପ୍ରଣାୟା ସଦା କରି ଆସିଛନ୍ତି । ତେବେ ଅଧୁନା ଏହି ଜୀବନଧାରୀ ସ୍ଥିତିବନ୍ଧୁ ବକାସ ରଖିବା ଉପରେ ବିଚାର ପ୍ରସ୍ତାବୀ ଦକ୍ଷାଯମାନ ।

ନହୋଇପାରିଲେ ଅତିରେ ଏହା ମଧୁମୟ ଉନ୍ନତନୂର ସସ୍ତରଜଣେ ଭରା ବୈବାହିକ ଜୀବନରେ ଯୋଡ଼ିଆସେ ଅକାଳ କୁହୁଡ଼ି । ପାରସ୍ପରିକ ବୁଝାମଣାର ଅଭାବ ହେବୁ ବଳିନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ବସାଉଥିବା ଚିତ୍ରିତ ଚୈତନ୍ୟରେ ଭରିଯାଏ ଅବିଶ୍ୱାସର ଅନଳ । ଯାହାକି ଦାମ୍ପତ୍ୟର ମଧୁଶାଳା ହୋଇଯାଏ ଛାରଖାର । ଏ ଦିଗରେ ଭଲସ ବର ଓ କନ୍ୟା ପରିବାରର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିହତ । ବିବାହପରର ପୁଅଝିଅଙ୍କ ସୁଖମୟ ଜୀବନ ଗଢ଼ିଦେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶୀଳ ହେବା ଦରକାର । କେବଳ ଆକ୍ଷେପ ପ୍ରତିଆକ୍ଷେପରେ ରହିଲେ ନୂଆକରି ବସାଟିଏ ବାନ୍ଧୁଥିବା ଦୁଇ ଶୁଆଣୀରା ପରସ୍ପରଠୁଁ ଦୂରେଇ ଯିବେନି ବରଂ ଅକାଳ ଅନ୍ତର୍ଗତକୁ ଆପଣେଇ ନେବାରେ ଦ୍ୱିଧା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଣୁ କେବଳ ବିବାହକର୍ତ୍ତା ସାରିଦେଲେ ଯେ ପିତାମାତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ସରିଗଲା ଏହା ଭାବି ବସିଲେ ବିବାଟ ଭୁଲ ହୋଇଯାଏ । ବରଂ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନଶୀଳ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ବିବାହ ପରର ଅତ୍ୟନ୍ତ କିଛି ବର୍ଷ ସେମାନେ କିଭଳି ପରସ୍ପର ସହିତ ଖାପସୁଆଇ ଚଳିବେ, ସେ ଦିଗରେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝି ରଖି ସମସ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଓ କାଳବିକଳ ନକରି ସମାଧାନର ସ୍ତ୍ରୁତ ବାହାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ନଚେତ୍ ନିକଟ ଅତୀତରେ ଓଡ଼ିଶାର ଭୁବନେଶ୍ୱର, ପରଲୋକପୁଷ୍ପି, ରାଜଲିଆ ଭଳି ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଟିଥିବା ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ ଘଟଣାକୁ ଏହାର ହେବନାହିଁ ।

ପ୍ରେମରେ ପ୍ରେମରେ ଗାତି(୧୦)

॥ ଚାଲ ଫେରିଯିବା ॥

ପ୍ରିୟା! ପ୍ରିୟା!! ପ୍ରିୟା!!!
ଫେରିଯିବା ସେ ପିଲାଦିନକୁ
ଆ ମୋ’ ପାଖକୁ ଆ ।

ତୁ ହବୁ ଲୋ କନିଆଁ ମୋର
ମୁଁ ହେବି ତୋ’ ବର,
ତୋ’ର ମୋର ମିଛମିଛକା
ହବ ଲୋ ବାହାଘର,
କାମା ଉପରେ ଗାମୁଛା ପିନ୍ଧି ଆସିବୁ ନନ୍ଦନନ,
ଶାଶୁଘରକୁ ବିବା ହେବୁଲୋ କାନ୍ଦିବୁ କରକର,
ସାଜ ସାଥୀଏ ତୋ’ ଲୁହ ପୋଛି,
ଦୁଃଖରେ ତୋତେ ହାଁ ହାଁ ହାଁ ।

ବୋହୂବେହୂକା ଖେଳରେ ଆମେ
ଯିବା ଲୋ ଦୁହେଁ ମାଟି,
ଛାଇଛାଉଣା ଗାଁ ବାଣରେ
ଥୁବ ଲୋ ଜହୁରାତି,
ମିଛମିଛକା ଶତେଜରେ ତୁ ରାନ୍ଧିବୁ ତାଳି ଭାତ,
ମଜକା ବେଶୁ ସତସତକା ଧରିବି ତୋ’ର ହାତ,
ତୋରେଇ ନେବି ତୋ’ ହାତ ଧରି,
ତୁ କହୁଥିବୁ ନା... ନା... ନା... ।

ଅମର ଶହାଦ୍ ରଘୁନାଥ ମହାନ୍ତି

୧୧୨ତମ ଜୟନ୍ତୀ ଅବସରରେ

ଆଲେଖ୍ୟ- ଅରବିନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ

ଉତ୍କଳର ସୁଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ ତଥା ନୟାଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ସୁବିଦ୍ୱାନ୍, କବି ତଥା ରଖପୁର ଗଡ଼ଜାତ ଆନ୍ଦୋଳନର ମହାନ ସଂଗ୍ରାମୀ ଶହାଦ୍ ରଘୁନାଥ ମହାନ୍ତି ଦେଶମାତୃକା ପାଇଁ ବଳାଦାନ ଦେଇଥିଲେ । ରଖପୁର ପ୍ରକା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସମ୍ଭାଗ ଭାବେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ତତକାଳୀନ ରାଜା ଓ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସକମାନଙ୍କ ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିଲେ । ସେହି ସୁଦ୍ଧା ସଂଗ୍ରାମୀ ନୟାଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାଦକୁର୍ଡ଼ି ଗ୍ରାମରେ ୧୯୧୦ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୧୮ ତାରିଖରେ ପିତା ନବବର ମହାନ୍ତି ଓ ମାତା ଲାବଣ୍ୟ ଦେବୀଙ୍କ ଔରସରୁ ଭ୍ରମିଷ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ଛାତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ସମାଜରେ ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାର, ଶୋଷଣ ବିରୋଧରେ କବିତା ଓ ଲେଖାମାନ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସହିତ ଓଡ଼ିଶାର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ନିଜ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ଦକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ପରଧ୍ୟାନ ଭାବେ ବର୍ଷର ଓଡ଼ିଶାର ରଖପୁର ପରି ଏକ ଛୋଟଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟରେ ଘଟିଥିବା ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ସେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ଏପରିକି ବ୍ରିଟିଶ୍ ମାନଙ୍କୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା । ନିଜ ବାଳ୍ୟବସ୍ତୁ ଦିବାକର ପରିତ୍ରାଙ୍କ ସହ ମିଶି ରଘୁନାଥ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ନିପିତ ରାଜା ଓ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ କଦଳକୁ ମୁକ୍ତ କରିବେ ତାହାର ଚିନ୍ତା ଅନ୍ତର୍ଭବ କରୁଥିଲେ । ରଖପୁର ରାଜ୍ୟ ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାର, ଶୋଷଣ, ବେଠା ତଥା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କୁସଂସ୍କାର ବିରୋଧରେ ପ୍ରକାମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ରିତ କରିବା ସହିତ ଅନ୍ୟାୟ ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଚାରକରିଥିଲେ । ୧୯୩୭-୩୮ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ କଂଗ୍ରେସ ଶାସନ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ରାଜ୍ୟକୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ, ଅନ୍ଧାରୀ ଆଇନ ଓ ସେ ସମୟରେ ଏକ ନବକଳା ପ୍ରଥା ଯାହାକି ଏକ ପୁଣ୍ୟ ପ୍ରଥା ଥିଲା । ତାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ବିବା-ରାତ୍ର ଲଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ରଖପୁରର ପ୍ରଜାମାନେ ୨୮ ପ୍ରକାରର କର ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଉଥିଲେ ଯାହାକି ରାଜ୍ୟକୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ଶାସନର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଥିଲା । ରଖପୁର ରାଜ୍ୟବାସୀ ରଘୁନାଥ ମହାନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ ବାଲ୍ୟ ସାଥୀ ଦିବାକର ପରିତ୍ରାଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଏକାଠି ହେବା ସହିତ ଇଂରେଜ ଓ ରାଜ୍ୟ ଶାସକଙ୍କୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ପଣ ଧରିଲେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରକା ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ରମଶଃ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ଢେଙ୍କାନାଳକୁ ବ୍ୟାପି ଯାଇଥିଲା । ଢେଙ୍କାନାଳରେ ବାଳି ରାଉତ ଭଳି ଏକ ସାହସୀ ସୁବନ୍ଧୁ ମୁଦୁଁ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଗୁଳିରେ ହୋଇଥିବା ଜାଣି ନିମିଷକ ମଧ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ଖବର ରଖପୁରକୁ ବ୍ୟାପିଯାଇଥିଲା । ଫଳରେ ରଖପୁର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆକ୍ରୋଶର ଭାବ କାତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ବିଫଳ କରିବା ପାଇଁ ବିପ୍ଳବୀ ଦିବାକର ପରିତ୍ରା ଓ ରଘୁନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ବନ୍ଦୁ ଅର୍ଥର ଲୋଭ ଦିଆଯାଇଥିଲା ମାତ୍ର ଦେଶପ୍ରେମୀ, ସ୍ୱାମିକାମୀ, କର୍ମନିଷ୍ଠ ଦୁଇ ବିପ୍ଳବୀ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ରଖପୁରରେ ପ୍ରକା ଆନ୍ଦୋଳନ ରାଜ୍ୟ ବିରୋଧରେ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ଘଟିଥିଲା । ଫଳରେ ବନ୍ଦୁ କର୍ମୀ ଓ

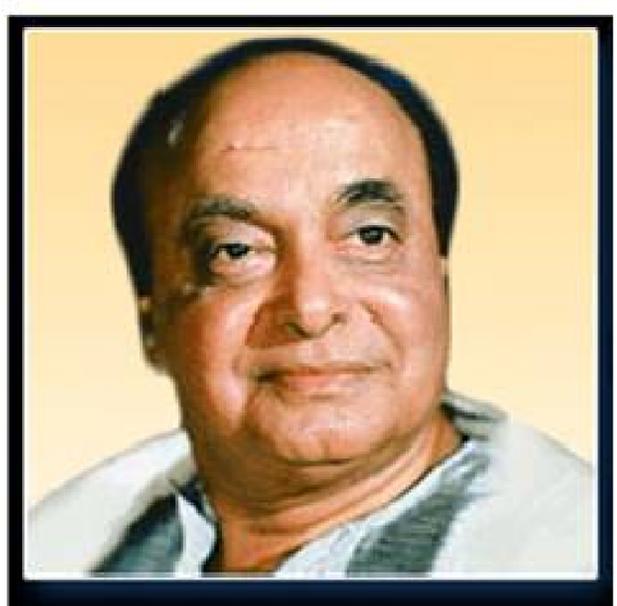
॥ କଳି ଯୁଗର ବାଲ୍ମୀକି : ରାମାନନ୍ଦ ସାଗର ॥

ଦୀପକ ରଂଜନ ମିଶ୍ର

(ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉତ୍ତର)
ପ୍ରକ୍ ଯମେତ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କୁ କାହାକି ଭିତରକୁ ଠେଲିଦେଇ ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଆଖିରେ ଆଖି ମିଶାଇ କହନ୍ତି, “ତୁମଠାରେ ଲାଜସରମ କିଛି ନାହିଁ ? ସିଏ ଆମ ପରିବାରର ଏକମାତ୍ର ରୋଜଗାରକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତି । ଆମେ ଚାରିଦିନ ହେଲା ଭୋକ ଓପାସରେ ପଡ଼ିଛୁ । ତାଙ୍କୁ କିଛି ବି ଯଦି ତୁମେ କହିବ ତେବେ ମୁଁ ଓ ମୋ ଚନ୍ଦ୍ର (ସଂଯୁକ୍ତ ପରିବାର) ତୁମକୁ କଷ୍ଟା ଚୋବାଇ ଖାଇବୁ ।” ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକ ରକ୍ତଚାଉଳ ଚୋବାଇ ପ୍ରକ୍ ଗୋଟେ ଗୋରଠା ପକାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଶୁଣି ଖୋଲିଯିବା ସହ କିଛି କାଗଜ ଛିଟକି ପଡ଼େ ବାହାରକୁ । ସିଏ ତା’ ଭିତରେ କ’ଣ ଏମିତି ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ଅଛି ବୋଲି ନିରେଖି ଦେଖନ୍ତି । ନର୍ତ୍ତକୀ କାଗଜ ସବୁକୁ ଉଠାଉଥିବା ବେଳେ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ ରାମାନନ୍ଦ କହନ୍ତି, “ସେମିତି କିଛି ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ! ଏସବୁ ମୋର କିଛି ହାତଲେଖା ନୋଟ୍ । ପାଦରେ ବଳି, ମକଟି ଦେଇଥିବା ମୋ ଭାବନା, ସୁନ୍ଦର ଅଧାରତା ତଥା ଶାନ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ନେଇ ଲେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଏକ ଉପନ୍ୟାସ । ଏଇତକ ହିଁ ମୋର ସମସ୍ତ ଯାହା ମୁଁ ସାଜରେ ନେଇକରି ଯାଉଛି ଆପଣା ଲାହୋରରୁ ଆପଣଙ୍କ ଭାରତକୁ ।” ପାଠକର ଟିକିଏ ନିରେଖି ଚାହାନ୍ତି ସେ ମଜଲ୍ଲା ପୋଷାକ ପରିହାର ଲୋକ ଆଡ଼କୁ । କେଉଁଦିଗ୍ ହାତଲେଖା କାଗଜ ପାଇଁ ଆପଣା ସମଗ୍ର ପରିବାରକୁ ବଳି ଚଢ଼ାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ଲୋକଟି ଜଣେ ଲେଖକ ହିଁ ହୋଇପାରେ । କହିବା ଭଙ୍ଗାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଯାଏ ତାଙ୍କର । ନମ୍ରତାର ସହ ପଚାରିଲେ, “ଆପଣଙ୍କ ନାଁ ?” ରାମାନନ୍ଦଙ୍କ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତର ଥିଲା - “ସାଗର” ।

ପ୍ରାୟ ଛ’ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା ସ୍ତମ୍ଭ ‘ମୌତ କେ ବିଷ୍ଣୁ ସେ’ ର ଲେଖକ ‘ସାଗର’ ନୁହେଁ ତ !!! ରାମାନନ୍ଦ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଖ୍ୟ ହଲାଇବା ଦେଖି ଗ୍ଲାନି ତଥା ଲଜାଦୋଧରେ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ି ପାଲଟି । ନର୍ତ୍ତକୀ ପାଦକୁ ବନ୍ଧା ସମ୍ମାନ ଜଣାଇବା ସହ କୁଣ୍ଠରେ ଭିଡ଼ି ଧରିଲେ ଛାଡ଼ିଲେ । ପାଠକ ଓ ଲେଖକର ମହାମିଳନ । ଶକ୍ତ ବାହୁବେଷ୍ଟନୀ ଭିତରେ ଆଲିଙ୍ଗନବଦ୍ଧ ବିକାଶନନ୍ଦ ଓ ରାମାନନ୍ଦ । ଏସାରପୋର୍ଟ ବାହାରେ ଭାଷଣ ମାତ୍ରରେ ଫାୟାରିଂ ଚାଲିଥାଏ । ସେଇ କାଳରେ ପ୍ରକ୍ତିପୁ ସୁଅଟି ନୁହେଁ । କିଛି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରେ ତେଜୋବା ବିମାନ ଆକାଶକୁ ଉଠେ ।

ବିଲ୍ଲୁରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ବସ୍ ଯୋଗେ ବିଲ୍ଲୀ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥିତ ଶରଣାର୍ଥୀ ଶିବିରକୁ ନିଆଯାଏ । ଶହ ଶହ ରିପୁ୍ୟକୀ ସେଇଠି ମୁଠାଏ ଖାଦ୍ୟ ଓ ମୁଖ ଉପରେ ଟିକିଏ ଛାଡ଼ି ପାଇବା ଆଶାରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଛୁଆଳ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ନପାରି ଲାଳାବତୀ ହାତରୁ ସୁନା ଚୁଡ଼ି ଦି’ପଟ କାଢ଼ି ରାମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି କୋଉଠି ବିକି କିଛି ପଇସା ଆଣିବା ପାଇଁ । ବିଲ୍ଲୁର ଲେଖକମାନଙ୍କ ମଞ୍ଚରେ ତାଙ୍କର ଭଲ ପରିଚିତି ଥିବାରୁ କୋଣିସି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହାୟତାରେ ତାଙ୍କୁ ଉଚିତ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ପଞ୍ଜିକରି ଦେ ପଇସା ଆଣି ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟେ ଭାବାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇକରି ଯାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଭାବା ମାଲିକ ବାହାରକୁ ବାହାରିଆସି କହେ, “ଏଠି ମାଗଣା ଖାଦ୍ୟ ବାଣ୍ଟିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ଭିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ । ତୁମେମାନେ ଶରଣାର୍ଥୀ ଶିବିରକୁ ଚାଲିଯାଅ । ସେଇଠି ସମସ୍ତେ ମୁଠାଏ ଲେଖା ଖାଇବାକୁ ପାଇଯିବ ।” ମାଲିକର ଏଇ ବ୍ୟବହାର ରାମାନନ୍ଦଙ୍କ ଛାଡ଼ିରେ ଗଭୀର ଆଘାତ ହାଣେ । ଟିକିଏ ଆତୁଆଳକୁ ଯାଇ କାନ୍ଦି ପକାନ୍ତି ବିକଳ ହୋଇ । ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେଇ ଭାବାରେ କାମ କରୁଥିବା ଜଣେ ପୁସକମାନୁ ବୁଢ଼ାଲୋକ ପାଖକୁ ଆସି ସାହୁନା ଦେବାସହ ଅଣ୍ଟିକୁ କିଛି ପଇସା କାଢ଼ି ତାଙ୍କୁ ଯାଚି କହେ, “ଆମ ମାଲିକ ବଡ଼ କାମ୍ପି । କାହାକୁ ରୁଚି ଫାଳେ ବି ଦିଏନି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ଦେହକୁ ନନେଇ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ କିଛି କିଛି ଖୁସି ଦିଅନ୍ତୁ । ଭାରି ଭୋକେଇଲେଣି ସେମାନେ ।” ରାମାନନ୍ଦ ଆଖିରୁ ଲୁହପୋଛି, ପକେବରୁ ଛ’ଟି ଶହେ ଟଙ୍କା ଆନୋଟ୍ କାଢ଼ି ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ କହନ୍ତି ସେ ଭିକାରୀ ନୁହଁନ୍ତି ବୋଲି । ସେ ମାଗଣାରେ ଖାଇବାକୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ଛ’ଟି ଶହେ ଟଙ୍କା ଆନୋଟ୍ । ଭାବା

ମା’ ଥିଲେ ଉଶାଦେବୀ ଓ ବାପା ଲାଲା ଦୀନାନାଥ ତୋପ୍ରା । ଲାହୋର ସ୍ଥିତ ଅକାଳ ଘରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ୧୯୧୭ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୨୯ ତାରିଖରେ । ଜନ୍ମ ପରେ ନା ଛୁଆ ଆଖିଖୋଲେ ନା କାନ୍ଦେ । ସମସ୍ତେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । କ’ଣ କିଛି ଅସୁବିଧା ଅଛି ଛୁଆର ? + + + କିଛି ସମୟ ପରେ ଛୁଆ ଆଖି ଖୋଲେ ଓ ଚିହ୍ନିତ୍ତା ଛାଡ଼ି କାନ୍ଦେ । ସଭିକ ମନରେ ଭରସା ଥାଏ ଛୁଆଟି ବଞ୍ଚିବ ବୋଲି । ଅଜା, ଲାଲା ଲାଲିୟାରାମ ବେଦୀ ଶିବକୃପାରୁ ଛୁଆଟି ବଞ୍ଚିଯାଇଛି ବୋଲି ଭାବି ତା’ ନାମକରଣ କରନ୍ତି - ଚନ୍ଦ୍ରମୌଳି ।

ମାଲିକ ନିକର ଭୁଲ ବୁଝିପାରି ନିଜେ ଆସି ଗୋଟେ ଟେବୁଲ୍ ରେ ଏମାନଙ୍କର ବସିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦିଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋର ଦିଆହୁଏ ରୁଚି ତରକାରୀ । ପ୍ରେମ ସାଗରକୁ ସେତେବେଳେ ମାତ୍ର ଚାରିବର୍ଷ ବୟସ । ସେଇ ବୟସରେ ପୁଣି ପେଟରେ ଅଛି ଚାରିଦିନର ଭୋକ । ପାଣି ମୂର୍ଦ୍ଧିଏ ମୂର୍ଦ୍ଧିଏ ପିଇ କେତେ ପ୍ରେମିୟ ଧରିବ ଛୁଆଟା । ଗାଈଁ ଗାଈଁ ହୋଇ ରୁଚି ଛିଣ୍ଡାଇ ପାଟିରେ ଭରିଦେଇ ପୁଣି ମାଗନ୍ତି । ଏମିତି ଆଠ ବର୍ଷପଟ ମାଗିବାକୁ ଲାଳାବତୀଙ୍କ ସହେଇ ହୁଏ । ଏଡ଼େ ବକଟେ ଛୁଆ, ଦଶପଟ ରୁଚି ଖାଇବା କ’ଣ ସମସ୍ୟ ? ଭଲକରି ବୁଝି ଦେବାକୁ ସିଏ ଜାଣି ପାରନ୍ତି ଯେ ସେ ରୁଚି ଖାଇବା ବଦଳରେ ନିଜ ପେଟ ପକେଟରେ ଭରି କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଭାରି ରାଗଲାଗେ ମା’ଙ୍କୁ । ପିଟିବାକୁ ହାତ ଉଠାନ୍ତି । ରାମାନନ୍ଦ ତାଙ୍କୁ ବାରଣ କରି କହନ୍ତି, “ପୁଅର ତା’ ବାପାମା’ ଉପରେ ଭରସା ନାହିଁ । କେମିତି ତା ଭରସା ରହିବ କୁହେ, ପାଞ୍ଚଦିନ ହେଲା ଆମେ ତାକୁ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ପାରିବୁ ଯେ ।”

ଭାବାରେ ପେଟପୂରା ଖୁଆଇ ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଲ୍ଲୀ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ରାମାନନ୍ଦ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପତ୍ରିକା ‘ଡେଲି ମିଲ୍ଲୀ’ର ବିଲ୍ଲୀସ୍ଥିତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଲାହୋରରୁ ଉକ୍ତ ପତ୍ରିକାର ମାଲିକ

ସରଦାର ରଖବୀର ସିଂହ ପଳାଇଆସି ସପରିବାର ସେଇ ଛୋଟିଆ ଅଫିସରେ ରହୁଥାନ୍ତି । ରାମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଭାରି ଖୁସିହୋଇ କୁଣ୍ଠେଇ ପକାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ମୌଳାନା ଅଦ୍ୱୈତ କାଳୀୟ ଆକାନ୍ଦ୍ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ । ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବା ପାଇଁ । ରଖବୀର ତାଙ୍କୁ ପରିଚୟ କରେଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖିନି । ଆକାନ୍ଦ୍ କେବେ ରାମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେଖି ନଥିଲେ ବି ଜାଣିଥାନ୍ତି ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ । ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭଳି ଅତି ଆତ୍ମୀୟ ଭଙ୍ଗରେ ସ୍ୱାଗତ କରନ୍ତି । ଦରିୟାଗଞ୍ଜରୁ ପାକିସ୍ତାନ ଚାଲିଯାଇଥିବା ମୁସଲମାନ ମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦି ଘର ରାମାନନ୍ଦଙ୍କ ନାଁରେ ମଞ୍ଜୁର କରିଦିଆଯାଏ । ଆଉ ତାଙ୍କୁ ନିୟୁତ ଦିଆଯାଏ ଅଲ ଉଣିଆ ଦେଖିଓରେ ନାଟକ ତଥା ଗଞ୍ଜ ଲେଖକ ଭାବରେ । ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ସେଠିକି ଯିବାପରେ ରାମାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଉପରିସ୍ଥ ଅଫିସରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶପ୍ରଦାନକ କାମ କରିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେନି । ଦରିୟାଗଞ୍ଜରେ ପରିବାରକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ବନ୍ଦେ । ଦେବାନନ୍ଦ ଓ ମଦନ ମୋହନ ସେତେବେଳେ ସେଠିକି ଗୋଟେ କୋଠରୀ ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ବିଲ୍ଲୁ ଫିଲ୍ମ ଲାଉନ୍ରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଆପ୍ରାଣ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି ରାମାନନ୍ଦ । ଆପଣା ରୋଜଗାରରୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ପଇସା ପଠାଇ ପାରନ୍ତି ବିଲ୍ଲୁ, ପରିବାରର ଭରଣ ପୋଷଣ ପାଇଁ । ସେତେବେଳେ ଅଷ୍ଟ ଭିଡ଼ି ସଂସାର ଶଗଡ଼ ଭିଡ଼ିବା ପାଇଁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ଲାଳାବତୀ । ପୁରୁଣା ଖବର କାଗଜ ସଂଗ୍ରହ କରି ଘରେ ପିଲାଛୁଆ ସମସ୍ତେ ମିଶି ପୁସ୍ତକା ତିଆରି କରନ୍ତି । ସ୍ଥାନୀୟ ଡି ଏ ଭି ସ୍କୁଲରେ ଛୁଆମାନେ ନାମ ଲେଖାଇ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି । ଘରେ ଛୋଟ ମୋଟ କାମ ବି କରନ୍ତି । ସାଧ ପଡ଼ିଶାଳ ବୋଲିହାକ କରି ଯେନତେନ ପ୍ରକାରେଗ ଚଳିଯାଆନ୍ତି । ଆଉ କିଛି ବର୍ଷର ଜୀବନ ସଂଘର୍ଷ ପରେ ରାମାନନ୍ଦ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ତାଙ୍କର ନିଜର ପ୍ରଡ଼କ୍ସନ କମ୍ପାନୀ - ସାଗର ଆର୍ଟସ୍ । ଏତେ ବଡ଼ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ । ଏକା ସବୁକିଛି ସମାଳିବା ବଡ଼ ମୁସ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସହଯୋଗୀଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ଭାରି ମନେ ପଡ଼ିଛି ଜଗଦୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ । ଲାହୋରରେ ତାଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଗୋଟେ ଛୋଟିଆ ସାଇକେଲ ମରାମତି ଦୋକାନ ଥିଲା । ପରସେ ଦୁଇ ପଇସା ପାଇଁ ଖରାଡ଼ାରେ ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିଲେ ବି ସିଏ ଥିଲେ ଖୁବ୍ ସତୋଟ୍ । ଆଉ ତାଙ୍କ ଭଳି ମଣିଷ ସେ ସାରା ଦୁନିଆଁରେ କାହିଁ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । କେତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ରାମାନନ୍ଦଙ୍କୁ । ଶାଶୁ ସୁହାଗବତୀ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ତାଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରକୁ ନେଇ ଲାଳାବତୀଙ୍କ ହାତ ଧରାଇଦେବା ବେଳେ ଏଇ ଜଣେ ହିଁ ତ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ପାଖରେ । ତୋଙ୍ଗା ରେ ଘର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଓହ୍ଲାଇଲା ବେଳେ ପକେଟ୍ ରେ କିଛି ନଥିବା ଦେଖି ନିଜେ ଦେଇଦେଇଥିଲେ ଗାଡ଼ିଭଡ଼ା । ଆଉ ମାତାଜୀ ଭିତରୁ କବାଟ ନ ଖୋଲିବାକୁ କେତେବେଳେ କ’ଣ ସେଇ ସାଇକେଲ ମୋକାନିକ୍ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ରଣ ଶୁଣି ପାରିବେ ରାମାନନ୍ଦ ? ସେ ଖୁବ୍ ଖୋଜନ୍ତି ତାଙ୍କୁ । ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଆନ୍ତି କଳକ୍ଷରରେ । ପଲା କୁଡ଼ିଆଟେ କରି ସେଠି ସପରିବାର ରହୁଥିବା ସହ ପଲିଥିନ୍ ତଳେ ଜଗଦୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର କରୁଥାନ୍ତି ସାଇକେଲ ମରାମତି କାମ । ଲାହୋରରୁ ଶରଣାର୍ଥୀ ସାଜି ଚାଲିଆସିବା ପରେ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ଚଳୁଥାନ୍ତି ସେମାନେ । ରାମାନନ୍ଦ ତାଙ୍କୁ କମ୍ପାନୀରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି । ସେ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରଡ଼କ୍ସନ ଇନ୍ଦ୍ୱାରୀ ରାମାନନ୍ଦଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫିଲ୍ମର । ସାଗର ଆର୍ଟସରେ ସେ ଓ ତାଙ୍କ ପୁଅମାନେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପଦରେ କାମ କରନ୍ତି । ରାମାନନ୍ଦ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ ଗୋଟେ ପ୍ଲଟ ବି କିଣି ଦିଅନ୍ତି । ଯା’କୁ କହନ୍ତି ବହୁତ । କୃଷ ସୁଦାମା କ’ଣ କେବଳ ପୌରାଣିକ ଚରିତ୍ର ? ତା’ ବୋଧଥିଲେ ଏଇ ଦେଶର ପତ୍ରିକା, ସାହିତ୍ୟ ଓ ପଦନ ଏତେ ପବିତ୍ର ହୋଇ ନଥାନ୍ତା । ଏଇ ଦେଶରେ କୃଷ ସୁଦାମା ପ୍ରତିଦିନ କୋଳାକୋଳି ହୁଅନ୍ତି । ବନ୍ଧୁ ଆପଣା ବନ୍ଧୁ ପାଇଁ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ ସର୍ବଦା । ସେଇ ମହାନ ଆତ୍ମାକୁ ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା ଆଦୌ ଦୁଇ ପାଠୁ ନଥିବା ବେଳେ ଭାରିଥିଲି ବାଲ୍ମୀକି ବୋଲି । ଭୁଲ ଭାବି ନଥିଲି ମୁଁ । ହିଁ ସେ ରାମାନନ୍ଦର ଉତ୍ତରୀଣ ବାଲ୍ମୀକି ହୋଇ ନପାରିଲେ କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରାମାଳ ଆଦର୍ଶକୁ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର କରିଥିବା ‘ରାମାୟଣ’ର ନିର୍ମାତା ବାଲ୍ମୀକି ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା । ତାଙ୍କ ବାଁ ପଟ ଆଖି ଉପରକୁ କପାଳରେ ଥିବା ଗଭୀର କ୍ଷତଚିହ୍ନ ଦେଖି ମୁଁ ଅତୀତରେ ଭାରିଥିଲି ବାଲ୍ମୀକି ବି କ’ଣ ଆମ ପାପାଙ୍କ ପରି ପିଲାଦିନେ ନଦୀରେ ଚିଲମାଳି ଗାଧୋଉଥିଲେ ? ଏତେ ବଡ଼ ପରେ ଭଲର ଖୋଜି ପାଇଛି । ଏତେ ବଡ଼ ଚିଲ୍ଲା ହୁଏତ କେହି ମାରି ନଥିବେ ଆଜିକାର୍ । ଶରଣାର୍ଥୀରୁ ପୁରୁଷାର୍ଥୀ ପାଲଟିବା କ’ଣ ସହଜ କଥା ? (ସମାପ୍ତ)

ଆଉଜା କବୀର (୪୪) ଆମ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମାତୃଭାଷା (୧) ଡ. ରାଧାରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ

ମାତୃଭାଷା ନିଜ ଜନ୍ମଭୂମିର ଭାଷା । ମା'ର ଭାଷା ହିଁ ମାତୃଭାଷା । ଯେଉଁ ଭାଷା ଆମ ପ୍ରାଣରେ ଉଦୟନେଇ ସୃଷ୍ଟି କରେ ତାହା ହିଁ ମାତୃଭାଷା । ଭାଷା ହିଁ ପ୍ରାଣ ଏବଂ ମନର କଥା କହେ । ହୃଦୟର ଆବେଗକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରେ । ଆମକୁ ଆମର ଜୀବନ ଯେମିତି ପ୍ରିୟତମ, ସେମିତି ଆମର ଭାଷା । ଏହି ଭାଷା ହିଁ ଝରାଇଥାଏ ପଲ୍ଲବପୁର କଣ୍ଠକୁ କବିତାର କଳଧିନି । ସବୁଜ ଶଯ୍ୟା କେବଳରେ କୃଷକ ଚୁକ୍ଚୁରୁ ଶୁଭେ ଅଳିଖିତ କବିତାର ଉନ୍ମାଦଣ, ଏଂଗାର ଲହରୀ । ଏହୁଥିପାଇଁ ତ ମାତୃଭାଷା ନିଜ ପରିପ୍ରକାଶର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଥାଏ ।

ମାତୃଭାଷା ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜର ମତ ଦେବାକୁ ଯାଇ କାବିର ପିତା ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି କହିଥିଲେ- 'ଜଣେ ଭାରତବାସୀ ନିଜର ମାତୃଭାଷା ଭୁଲିଯିବ, ଅବହେଳା କରିବ ବା ନିଜ ମାତୃଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରୁଛି ବୋଲି ଲଜା ଅନୁଭବ କରିବ- ଏକଥା ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ ।' ସେ ପୁଣି କୋର ଦେଇ କହିଛନ୍ତି- ଉତ୍ତମ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଉଭୟରେ ଦେଖାଯାଉ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ହେବା ଜରୁରୀ ।

ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ମଧ୍ୟ ବାପୁଙ୍କ ସ୍ୱାକାରୋଚ୍ଛିନ୍ନ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ କହିଛନ୍ତି- "ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଉଚ୍ଚତମ ଶିକ୍ଷା ଦେଖାଇ ଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।" ଅନୁରୂପ ଭାବେ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସତେତନ କରାଇବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି- 'ଯା ଭାଷା ଦୁର୍ବଳା ସେ ନିଷ୍ଠେ ଅଧମ / କାହିଁ ହେବ ଆନେ ପ୍ରତିଯୋଗେ କ୍ଷମ ।' ବ୍ୟାବକି ଆଉ ପାଦେ ଆଗକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି- 'ପଢ଼ିଲି ନାନା ଦେଶ ଭାଷା / କାହିଁ ତ ନ ପୁରିଲା ଆଶା / ହେଉ ପଛକେ ସେ ନିକୁଷ୍ / ମୋ ମାତୃଭାଷା ମୋତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।' ଓଡ଼ିଆ କାବି ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଭଲ ପାଉଥିବା ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନ ମଧ୍ୟ ରୋକ ଠୋକ ମତ ରଖି କହିଛନ୍ତି- 'କାବି ଉତ୍ତମ କାବିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ / ତହିଁ ବହେ ସଦା କାବି ପ୍ରାଣ ଧାର ।' ସୁଦୃଶ୍ୟ, ମାତୃଭାଷା ହିଁ ଆମ ହୃଦୟର ଅତୁଳ୍ୟ ପୁଷ୍ଟି ।

ପ୍ରାକ୍ ସ୍ୱାଧୀନତା କାଳରେ ଇଂରେଜମାନେ ସମଗ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷକୁ ନିଜର ଆୟତ୍ତରେ ରଖୁଥିଲେ ଏବଂ ସାରା ଦେଶରେ ଇଂରେଜୀ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ କରାଉଥିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ ଦୁଇଶହ ବର୍ଷ ଇଂରେଜ ରାଜତ୍ୱ କାଳରେ ତତ୍କାଳୀନ ଭାରତର ଦୁଇହଜାର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର ୨କଣ ଲୋକ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ ଆପଣେଇ ନେଇଥିଲେ ବୋଲି ସେ ସମୟର ସର୍ବେକ୍ଷଣକୁ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା । ସୁତରାଂ, ଆଜିକି ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ସଭିକର ପ୍ରିୟ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଯଦିଓ ପଶ୍ଚିମା ହାତ୍ତା ସମିତି କୋର ଧରିଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଅଧା ଓଡ଼ିଆ ଏବଂ ଅଧା ଇଂରାଜୀ କହି ଯାହାକୁ ଓଡ଼ିଆ+ଇଂଲିଶ୍ (ଓଂଲିଶ୍) ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇପାରେ । ଏଭଳି ମିଶ୍ରଭାଷା ମାତୃଭାଷାର ଘୋର ଘାତକ । ଏକଥାକୁ ସାଂପ୍ରତିକ ଯୁବପିଠି ହୃଦୟଗମନ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରବରୁ ସତେତନତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହାତକୁ ନେବାର ସମୟ ଆସିଛି ।

ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉତ୍ତର କାଳରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଶିକ୍ଷାର ବିକାଶ ପାଇଁ ଡକ୍ଟର ଡି.ଏସ୍. କୋଠାରିଆଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱରେ ଏକ ଶିକ୍ଷା କମିଶନ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଏହି କମିଶନ (୧୯୬୪-୬୬) ଶିକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ସୁଚିତ୍ର ମତ ଦେବା ସହ ଭାରତୀୟ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷା (ମାତୃଭାଷା) ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲେ ସ୍ୱାକ୍ଷର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶିକ୍ଷଣର ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟକୁ ସରଳୀକରଣ କରିବା ସହଜକଥା ହୋଇପାରିବ ବୋଲି କମିଶନ ତାଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ଭାଷାର ବିକାଶ ହେଲେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଭାରତବର୍ଷର ମୂଳଦୁଆ ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇପାରିବ । ଏହାକୁ କେହିଓ ଅସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ । କୋଠାରିଆ କମିଶନ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ତତ୍କାଳୀନ ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶକୁ ଆଧାର କରି ୧୯୬୮ ଜାନୁଆରୀ ୧୮ ତାରିଖ ଦିନ ଭାରତୀୟ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି 'ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷାନୀତି' ଜରିଆରେ ସର୍ବସମ୍ମତ କ୍ରମେ ପାଇଁନେତୃତ୍ୱରେ ଅନୁମୋଦନ ଲାଭ କଲା । ଫଳରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ସେ ସମୟର ୧୪ଟି ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଠନୋପଯୋଗୀ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାର ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ସେହି ଅନୁସାରେ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ 'ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ ପ୍ରକାଶନ ସଂସ୍ଥା' ୧୯୭୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୧ ତାରିଖରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ସହ ମାତୃଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଉନ୍ନତମାନର ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ମାତ୍ର ଏହି ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକର ଉପାଦେୟତା ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ସମଭାଗୀତାର ପରିଣତ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସମୟାନୁକ୍ରମେ ସେମାନଙ୍କର ଐକାନ୍ତିକ ସହଯୋଗର ଅଭାବ ହେବୁ 'ମାତୃଭାଷା' ଅଧ୍ୟୟନ ଉପରେ ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଲା ।

ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ଗଭୀର ଅନୁରକ୍ତି ଥିବା ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବଂ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସରେ ସହ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିପାରିଥିଲେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର ଏହାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବାକୁ 'ମାତୃଭାଷା' ଶିକ୍ଷାୟତନର କୋଣଠେସା ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଏବେ ସମୟ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏଥିପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ମମତା ଏବଂ ଲୋକପ୍ରିୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସବୁ ଉତ୍ତରରେ ପ୍ରୟାସ କରିବା ବିଧେୟ । ଆଜିକାଲି ଶ୍ରେଣୀ ଗୁହରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ପାରମ୍ପରିକ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି ମାଧ୍ୟମରେ ମାତୃଭାଷା ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି । ଏହି ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୌଣସି ଏକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ଛାତ୍ର ନିଜର ମୂଳ ଚିନ୍ତନକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଥାଏ । ଭାଷା ଶିକ୍ଷଣର ପ୍ରଥମ ପର୍ବରେ ସୁଜନଶୀଳ ରଚନା କିମ୍ବା ପରିଚ୍ଛେଦକୁ କେତେକ ଅର୍ଥରେ ସାମାଜିକ କରାଯାଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଉଚ୍ଚତର ଶ୍ରେଣୀରେ ଏହା ଏକ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରବନ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଉନ୍ନତ ହୋଇଥାଏ । ଏଭଳି ପଦ୍ଧତିରେ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବା କଷ୍ଟକାର । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଯେ ଭାଷା କ୍ଷମତାକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ବିଚାର କରିହେବ, ତାହା ନୁହେଁ । ରଚନାଟିର ଆଲୋଚନା, ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ବା ଅନୁଶୀଳନ କଲାବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଭାବନା ଶକ୍ତି, କଳାତ୍ମକ ସୃଜନବୋଧ, ଯଥାର୍ଥ ଉପସ୍ଥାପନା ଆଦି ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରବନ୍ଧ ଲିଖନ ବା ରଚନା ଉପସ୍ଥାପନାକୁ ଭାଷା ପରୀକ୍ଷଣର କୌଶଳ ରୂପେ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ସୁତରାଂ ବିଦ୍ୟାଳୟ କିମ୍ବା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଭାଷା ଅଧ୍ୟାପନା ସମୟରେ ଭାଷା ପରିବେଷଣର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଜରୁରୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ କଥା ବିଚାର କରାଯାଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟକୁ ବିଭାଗକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କର ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ମାତୃଭାଷାର ଶିକ୍ଷାଦାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ପ୍ରଚଳନ ସେତେ ଦେଖି ନଥିଲେ ବି ଅନ୍ୟ ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଅବଶ୍ୟକତା ରୂପେ ବେଶ୍ ବିଦ୍ୟମାନ । ଯଦି ଆମର ଛାତ୍ର ସମାଜ ମାତୃଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତୀୟ ଭାଷା ବା ପଶ୍ଚିମା ଭାଷା ଅନୁବାଦ କରି ଶିକ୍ଷିତ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ସୃଜନଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନାର ପରିସର ବ୍ୟାପକ ହୋଇପାରିବ ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି ପ୍ରାଥମିକ ଶ୍ରବରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଦ୍ୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣିଲିଖନର ଆବଶ୍ୟକତା ଅତୀତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଆଜିକାଲି ପ୍ରାୟତଃ ଶୁଣିଲିଖନର ମୂଳଭାଗକୁ ଶିକ୍ଷକ ସମାଜ ବିସ୍ମୟ ଯାଉଛନ୍ତି । ଭାଷାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧ ଏବଂ ଭ୍ରମ ପ୍ରମାଦର ଦୂରୀକରଣ ପାଇଁ ଶୁଣିଲିଖନର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବଢ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ନପାରେ । ବର୍ଷ ବିଚାର, ବ୍ୟାକରଣ ତ୍ରୁଟି ଓ ଶବ୍ଦ ଭଣ୍ଡାର ଶୁଣିଲିଖନ ହିଁ ଏକ ଉପାଦେୟ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ଭୟଶୂନ୍ୟ କରାଇବା ପାଇଁ (ମୌଖିକ Oral Test ପରୀକ୍ଷା)ର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ନିଜ ନିଜର ପ୍ରମାଣ ସିଦ୍ଧି ସୂଚିତ ରଖିବାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ହୋଇଥାଏ । ଭବିଷ୍ୟତରେ କର୍ମନିୟୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷାତକାର ଭିତ୍ତିକ ପ୍ରାଥମିକ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ଏତାଦୃଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୋଗୀ ସାବଦ୍ଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । (କୁମ୍ଭାକ୍ଷ)

କାହ୍ନାବାଦ, ସୁନହର, ବାଲେଶ୍ୱର, ମୋ. ୯୪୩୮୮୨୯୦୦୭୨

ପୁସ୍ତକ ସମୀକ୍ଷା (ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶିତ ଉପାତ୍ତ)

ଗୌତମୀ ଓ ତା' ଆଖପାଖ ଅଂଚଳ ଆମ ପାଇଁ ସ୍ମରଣ ଅମରାବତୀ ପାଲଟି ଯାଇ ଥିଲା । ତେଣୁ ତା'ର ଐତିହାସିକ ଓ ଭୌଗୋଳିକ ପରିବେଶ ଉପରେ କିଛି ଆଲୋଚନା କରୁଛି ।

ମଂଗୋଲିଆରୁ ଆସି ଅହୋମାନେ ଦୀର୍ଘ ଛଅଶହ ବର୍ଷ ଧରି ଶାସନ କରୁଥିଲେ ବୋଲି ଏହି ରାଜ୍ୟର 'ଆସାମ' ନାମ କରଣ ହୋଇଛି । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଆସାମର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଥିଲା । ଏହାର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ହିମାଳୟରୁ । ତା'ପରେ ଏହା ତିବତ, ଚୀନ ଓ ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ଦେଇ ଆସାମରେ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ପରେ ପରେ ବାଲିଦେଶରେ ବଙ୍ଗୋପ ସାଗରରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛି । ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ଲୀନ ହେବା ଆଗରୁ ଗଙ୍ଗା ସହ ମିଳିତ ହୋଇ ତିଆରି କରିଛି ପୃଥିବୀର ବୃହତ୍ତମ ତ୍ରିକୋଣ ଭୂମି "ସୁନ୍ଦରବନ" । ଆସାମର ଜନ, ଜୀବନ ଓ ସଂସ୍କୃତି ସହ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ସଂପର୍କ ଭାରି ନିବିଡ଼ । ଆମେ ଯେଉଁ ଗୌତମୀ ସହର ଅଭିମୁଖେ ଯାଉଥିବା ତାହା ଖୁବ୍ ଐତିହାସିକ ସଂପର୍କ । ମୋଟ ଯାତ୍ରାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ହିଁ ଗୌତମୀ କୁ କରିଛି ଖୁବ୍ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟମୟ ଓ ରୁଚିକର । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ପ୍ରବାହ ତଥା ଗୌତମୀର ଜୀବନଧାରୀ ସବୁ ଏକାକାର କରି ଦେଇଛି ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଗୌତମୀର ଏକ ଅଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଛି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ଦେବୀ କାମାକ୍ଷୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର, କାକିରଗା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ, ବିରଳ ଏକଶିଳା ଗଙ୍ଗା, ତଥା ଏହାର ନିବିଡ଼, ନିଆରା ଏକଦେଶିକ, ଆସାମର ମାଉଜ ମାଉଜ ବ୍ୟାପି ତା' ଦିଗର, ଏହାର ପ୍ରାକୃତିକ, ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ ଆସାମକୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ପରିଚୟ ଦେଇଛି ।

ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ଗୌତମୀରେ ମାଟିସଂକ୍ରମଣ ହୋଇ ଦିଶାଯାଇଛି । ସକାଳର ଅରୁଣା କିରଣ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ଯାଉଥିବା ଅଷ୍ଟଗାମୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଲାଲ ରଙ୍ଗର ଆଭାସ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜଳ ରାଶିରେ, ସେତେବେଳେ ସୃଷ୍ଟି ଏକ ଅପୂର୍ବ ଲାଲ ରଙ୍ଗ । ଏଇ ଦିଶାସି ଜଳରାଶି ଉପରେ ଏଇ ଲୋହିତ ରଙ୍ଗ, ଏକ ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ଆସାମକୁ କୁହାଯାଏ "ଲାଲ ନଦୀର ରାଜ୍ୟ" । ମହାଦେବଙ୍କ ବେଳରେ ନାଗରାଜ ଗୁଡ଼ାଲ ହୋଇ ରହିବା ପରି ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଆସାମର ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଜିଲ୍ଲାକୁ କ୍ରମେ ବିଭାଜନ କରିବାକୁ ଶୀଘ୍ର ଆମେ ଯାଇ କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିର ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଚାଲିଯିବା ବା ମାମୋନି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରାୟ ୪୫୦ କିଲୋମିଟର ରାସ୍ତା ଆସାମରେ ହିଁ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଛି । ଏହାର ଭିତରେ ରହିଛି ନାଳ ପାହାଡ଼ ମିଳିତ ଓ ତରଳ ପାହାଡ଼, ପୁଣି ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ଭାରତର ହୃତପିଣ୍ଡ ଗୌତମୀ ସହରର ମଝିରେ ଅଛି ନାଳାଚଳ ପର୍ବତ, ଯାହା ଉପରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଦେବୀ

90୪

ସ୍ମୃତି ଶତ ଦିନ

ଆସାମର ଆତ୍ମୀୟତା (୨)

ଡା. ସରୋଜିନୀ ସତ୍ପଥୀ

ଲିକ୍ଚରୋଡ଼, କଟକ-୧୨
ଫୋନ୍-୯୪୩୮୮୦୫୫୦୦୭

କାମାକ୍ଷୀ । ସେଇ ନାଳ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଆହୁରି ବଢ଼ାଇ ଦିଏ, ଦିଶାସି ଗୁଆ ଗଛ ମେଖଳା । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀର କୂଳେ କୂଳେ ନଦୀର ଶୋଭା ଦେଖି ଦେଖି ଆମେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ଗୌତମୀ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ପାଖରେ ଥିବା ଗେଷ୍ଟ ହାଉସ୍ରେ । ସୁନ୍ଦର ଗେଷ୍ଟହାଉସ୍ରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଫୁଲ ବଗିଚାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ । ଆମେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ତା' ଖାଇସାରିବା ପରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନେଲୁ । ଓଡ଼ିଆ ଏବଂ ବଙ୍ଗାଳୀମାନଙ୍କ ଭଳି ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ - ଭାତ, ଚୁଡ଼ି, ମାଛ ତରକାରୀ, ମିଠା, ଆଦି ତା' ପରଦିନ ସକାଳୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ଗୌତମୀ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ପରିଦର୍ଶନ । ହୃଦୟକ୍ଷମଣି ବିଭାଗର ଆଇଡିଓଡ଼ା, ଓ.ଟି, ଖୁବ୍ ଆଦି ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ସମୟରେ ଲାଗିଲା ଆମ ଏସ୍.ବି.ସି ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଭାରତୀୟ ଉତ୍ତରରେ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚତରରେ ଅଛି ଓ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ମୋର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଇଚ୍ଛାଥିଲା ଶୀଘ୍ର ଆମେ ଯାଇ କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିର ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଚାଲିଯିବା । ଆଗରେ ସବୁ ତୁଟି, ଆଗ ତଃ ଷଡ଼ଙ୍ଗା ବାହାରିଲେ ହୃଦୟକ୍ଷମଣି ବିଭାଗକୁ । ତେଣୁ କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ ତା' ପରଦିନକୁ ବାକି ରହିଲା ।

ଆସାମର ଗର୍ବ ଓ ଗୌରବ ହିସାବରେ ଦୁଇଟି ବିଚାର ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ କାହିଁଅଛି ସେ ହେଲେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲେଖକୀ ତଃ ଇନ୍ଦିରା ଗୋସ୍ୱାମୀ, ଯିଏ ମାମୋନି ଭାବରେ ଗୋସ୍ୱାମୀ ବା ମାମୋନି ବିଦେଓ ହିସାବରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ଜଣାଶୁଣା ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜଣକ ହେଲେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗାୟକ, ଭୁପେନ୍ଦ୍ର ହଳଦିଆ । ତେଣୁ ମୁଁ କେତେ ତାହାକୁ ଅନୁରୋଧ କରି ମତେ ତଃ ଇନ୍ଦିରା ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଯିବାକୁ । ପ୍ରାୟ ଦିନ ଏଗାରତା ପାଖାପାଖି ପର୍ବତ, ଯାହା ଉପରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଦେବୀ

୧୨୩୪୫୬୭୮୯୧୦୧୧୧୨୧୩୧୪୧୫୧୬୧୭୧୮୧୯୨୦

ସାପ୍ତାହିକ କ୍ରୋଡ଼ପତ୍ର

ସାରା ଭାରତରେ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଅବସର ନେବା ପରେ, ସେ ପୁଣି ଆସାମ ଫେରି ଆସି ନିଜକୁ ଲେଖାଲେଖି ଓ ସଂସ୍କାର ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କଲାପରେ ନିଯୋଜିତ କରିଥିଲେ ।

କାପୁଡ଼ି ଦେଇ ତାଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳେ ଦେଖିଲୁ, କେବଳ ସେ ଏକା ତ ନାହିଁ, ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଲେଖାଲେଖି କାରଖାନା ଓ ଅର୍ପିତ ତାଙ୍କ ଘରେ । ତାଙ୍କ ଘର ଓ ଅର୍ପିତରେ ତିନୋଟି ନେବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ତିନିଟି ଯାଏ ସବୁ ଜିନିଷ ହେଉଛି ଓ ବହି ମୁଦ୍ରେ ଚାଲିଛି ଆମେ ଗଲାବେଳକୁ ସେ ସାମାନ୍ୟ ଅସୁସ୍ଥ ଥିଲେ ଏବଂ କିଛିଦିନ ଆଗରୁ ମଧ୍ୟ ମାନସିକ ଅସୁସ୍ଥତା ପାଇଁ ଔଷଧ ଖାଇଥିଲେ । ତଥାପି ପ୍ରାୟ ଏକଦଶା କାଳ ଇନ୍ଦିରା ଗୋସ୍ୱାମୀ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଓଡ଼ିଶାର କାବ୍ୟ, କବିତା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଷୟରେ ବର୍ତ୍ତା କଲେ । କଥାକ୍ଷରରେ ସେ କେତେକ ଓଡ଼ିଆ କବି ଓ ଉପନ୍ୟାସକର ଉଚ୍ଚପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କଟି ପିଇବା ପରେ ସେ ଫଟୋ ଉଠାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସଦ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ଦହିଟିଏ ମତେ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ କଲେକ ଫେରି ଆସିଲି ଗୌତମୀ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ । ଲଂଚ ପରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ତା ପରେ ଆମେ ଗୌତମୀର ସିଲକ ହାଉସ୍ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଆସାମ ସିଲକ ପାଇଁ ଖୁବ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଶାହାର ତିକାଭର ସହ ଅନେକ ଶାହାର ମେଖଳା ଥିବାର ଦେଖିଲୁ ଯାହା 'ମେଖଳା' ଶାହା ନାମରେ ବିଖ୍ୟାତ । ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସିଲକାଟୁ କିଣିଲା ଏବଂ ଆସାମର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତା'ପରିତାରୁ ସଦ୍ୟ ତୋଳା ହୋଇଥିବା ତା' ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ନେଇ ଆସିଲୁ ।

କାମାକ୍ଷୀ ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରିବାହିଁ ଆମର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଲକ୍ଷ୍ୟସୂଚକ ଥିଲା । ଗୌତମୀ ସହର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବଠାରେ ପ୍ରଦେଶ ଦ୍ୱାର ଭାବେ ଖ୍ୟାତ ତଥା ଏକ ପ୍ରମୁଖ ନ୍ୟବସାହିକ କେନ୍ଦ୍ର । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର କୁନ୍ଦୁକୁନ୍ଦୁ ନାଦରେ ସୁଲଳିତ, ଭାରତର ଏହା ଏକ ସ୍ତୁତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସଂପଦ୍ଦସହର । ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଯେଉଁଠି ଧୋଇ ଦେଇଥାଏ ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ସହରର ପାଦ, ନୀଳାଚଳ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ବିଜେ ହୋଇ ଦେବୀ କାମାକ୍ଷୀ ଧୂଳାଡ଼଼ାଳ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇଥାନ୍ତି ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ । ଗୌତମୀ ନାମର ସୃଷ୍ଟି ଦୁଇଟି ଆସାମୀ ଶବ୍ଦକୁ ହୋଇଛି ଗୌତମୀ-ଗୁଆ ଓ ହାତ୍, ସାପ୍ତାହିକ ହାତ । ବହୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିର ବାକୀ ରହିଲା ତା' ପରଦିନକୁ- (କୁମ୍ଭାକ୍ଷ)

ପୁସ୍ତକ ସମୀକ୍ଷା

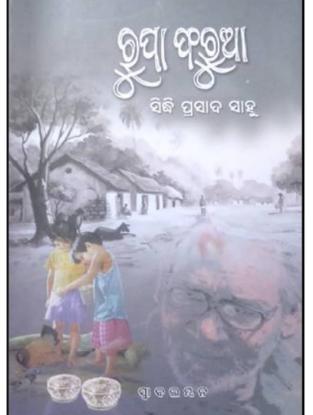
'ରୂପା ଫରୁଆ'

(ଗଜ ସଂକଳନ)
ଗାଢ଼ିକ: ସିଦ୍ଧିପ୍ରସାଦ ସାହୁ
ପ୍ରକାଶକ- ସତ୍ୟଜିତ ବାରିକ
ସ୍ୱାଲମ୍ବନ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବାଲିଆ, ସିଡି କୁନିକ ରୋଡ଼, ବାଲେଶ୍ୱର
ମୂଲ୍ୟ-୧୧୧/-

ପ୍ରଭାବରେ ବାସ୍ତବବାଦୀଙ୍କ ମଣିଷ ଭିତରେ ଥିବା ଆଦି ଏବଂ ମୌଳିକ ଗୁଣାବଳୀ ଗୁଡ଼ିକର ପାଖଦିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚଳନା ସାହିତ୍ୟକୁ ପୁଣିଥରେ କଳା ଆଦର୍ଶରୂପେ । ଏଠାରେ ସୁନାଯୋଗ୍ୟ ଯେ ବିଶ୍ୱର ସମସ୍ତ ସାହିତ୍ୟ କଳା ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ପ୍ରାକାଶିତ ଏବଂ ଉନ୍ନତ ତଥା ମାଳିକ କରିବାର ଭୂମିକା ନେଇଥିବା ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟଧାରା ଜୀବନର ମନସାତ୍ମିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟତଃ ମୁଖ୍ୟ ଚିନ୍ତନକୁ ନେଇ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ତଃସାରହୀନ ନୁହେଁ । ଏ ମାଟିରେ ଜୀବନକୁ ନେଇ ଅହରହ ଚାଲିଛି ଅନୁକ୍ରମ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତର ଜୀବନ ଲାଭ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରହ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହେ ବିଦ୍ୟାକ୍ଷୀ (ଭାଗବତ)ର ଉତ୍ତରଣ ହିଁ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ଅସଲ ଆଭିମୁଖ୍ୟ । ହାରଦର୍ତ୍ତ ସେନସର ବା କୋମତେ ମଣିଷକୁ ଶୁଣିବାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରତିକୃତି ବୋଲି ଯେତେ ଅର ଖଣ୍ଡନ କଲେ ମଧ୍ୟ ବାଲବେଳ ଏବଂ ବେଦ ଦେଉଥିବା ପ୍ରାଚ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରାଧ୍ୟାୟରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ନେଇ ବିଦ୍ୟାକାବନ ସଂଧ୍ୟାନର ପଥ ।

ଆଜିର ଏକଦିଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ କାହାଣୀ ପ୍ରତି କେତେ ଆସ୍ଥାଶୀଳ ? ସୁନାଯୋଗ୍ୟ ଯେ- ଗତବର୍ଷ (୨୦୨୦) ଘୋର କରୋନାରେ ଗୁହବଦୀ, ସାମାଜିକ ସଂଗଠନା ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦୂରଦର୍ଶିନ (ଦିଲ୍ଲୀ) ଦ୍ୱାରା ପୁନଃ ପ୍ରସାରିତ ଧାରାବାହିକ ରାମାୟଣ କବିଆରେ ତିନି-୧ ବ୍ୟାକେଲ ପୁସ୍ତିକରେ ରେଡିଂ ଶୀର୍ଷକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ଏହାହିଁ ଭାରତୀୟ ମାନବ ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ କାହାଣୀ ପ୍ରତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରୂପ ଓ ଅନୁରାଗକୁ ପ୍ରମାଣ କରେ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଖୋଲା ଯାଇପାରେ ଗାଢ଼ିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧିପ୍ରସାଦ ସାହୁଙ୍କର 'ରୂପା ଫରୁଆ'ର ଖୁବ୍ ଚିତ୍ତି । ରୂପା ଫରୁଆ ଭିତରେ ଲୁଚିଛି କାହାର ଜୀବନ ନାଟିକା ? ଗାଢ଼ିକ ପ୍ରଥମରୁ ପରିଚିତ କାହିଁକି- "ମୁଁ ମୋର 'ରୂପା ଫରୁଆ'କୁ ସାତାଡ଼ାକ ପାଣିର ସାତାଡ଼ାକ ପକ୍ଷ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିବି । ତାକୁ ସାବିକନୀନ କରିଛି । ତା' ଭିତରେ କରୁଥିବା ଦାପକ୍ଷିକ ଶିଖା ଗୁଡ଼ିକ ଏ ସମାଜକୁ ଆଲୋଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଦାପ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ପାରମ୍ପରିକ ସଂପର୍କର ସୃଷ୍ଟିକାରକ । ଏହାକୁ ଶୁଣିବାର ବିଲୋପ ସାଧନ ପାଇଁ ।

ସୁସ୍ମରଣରେ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଛି ନାଟିକାର୍ଯ୍ୟ କଲେବରର ମୋଟ ୨୨ଟି ଗଜ । ଓଡ଼ିଶାର ଅଗ୍ରଣୀ ପ୍ରକାଶନ ଓ ବିତରଣ ସଂସ୍ଥା 'ସ୍ୱାଧିକାର' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏହି ମନୋଜ୍ଞ ଗଜ ସଂକଳନକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାପାଇଁ ଅବସର ଦେବା ଉଚିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ବାସ୍ତବବାଦକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏହି ସ୍ୱାଭାବିକତା ତତ୍କାଳୀନ ସମୟ ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ନିଜର ବଳିଷ୍ଠ କାର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୁଣିଥରେ ତାହା ବାସ୍ତବବାଦରେ ହିଁ ଲୀନ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ ଏହି କାଳଖଣ୍ଡ ଭିତରେ ତୀରଭରଣଙ୍କ ବିଦର୍ଶନବାଦ, ହାରଦର୍ତ୍ତଙ୍କ ସମାଜ ତତ୍ତ୍ୱ, କୋମତେଙ୍କର ପ୍ରକୃତିବାଦକୁ ନେଇ ନୂତନ ତତ୍ତ୍ୱ

ଭାଷାସବୁ ପ୍ରବହମାନ କଳାଧାରା ପରି ସ୍ପଷ୍ଟ, ସଖ ଏବଂ ନିଷପତ । ଜଳ ସାଧାରଣ ଅନୁଯାୟୀ, When you read a short story, you come out a little more aware and a little more in love with the world around you ଆସ୍ତବ୍ୟକ୍ତ ସହ ଗାଢ଼ିକ ସିଦ୍ଧିପ୍ରସାଦ କେତେ ମାତ୍ରରେ ସହମତ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ରଖେ ସଂକଳନକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କର୍ଷ, ବାସ୍ତା, ମୁଁ ଜଣ ଏକକଲ୍ୟାଣ, ଅର୍ଦ୍ଧହାସ, ରୂପା ଫରୁଆରେ ସୁନା କବିଆ, କଷ୍ଟି ପଥର, ବାପାଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ, ଅଧିକତା ପ୍ରାଣୀର ପରିମର୍ଦ୍ଦିତ କଥାକୁଳନା ମାନେ । ସଂପର୍କର ପରିଚିତକୁ ପ୍ରାଣୀ ଓ ଆବେଗଧର୍ମୀୟତାର ଦିଗ ଧର୍ମ ଦେଉଥିବା ଏହି ଗାଢ଼ିକ ଗଜର ସ୍ୱର ଓ ସଂକେତରେ ହୃଦୟବଦାର ବାରମ୍ବାର ସଫଳ ପରୀକ୍ଷାରେ ନିଜକୁ ଅବଶୀର୍ଷ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବାକୁ ହେବ ଆମେ ମଣିଷର ଭୂମିକା ନେଇ ହିଁ ସମାଜର ଘୋରତାପ ଭୂମିନିର୍ମାଣ । ମଣିଷର ଭାବନାକୁ ନେଇ ହିଁ ସଂସାରର ଭାବତତ୍ତ୍ୱ । ସିଦ୍ଧିପ୍ରସାଦଙ୍କର 'ଭିନ୍ନ ରୂପା ଫରୁଆ'ର ଶ୍ରେଣୀ ଗଜର ବିକଳ ବାଦୁ ଚରିତ୍ର ସୁଅକୁ ସବୁଠି ପାଠକ ପାଠକେ ସେବା, ଧର୍ମ, ଭକ୍ତି ଓ ନିଷା ବିକଳିତ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ଚର୍ଯ୍ୟାର ତତ୍ତ୍ୱଗବୀରଣ ସହଜ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । "ମୋ ବିକଳ କୁନି କୁନି ପାଦ ଚିହ୍ନକୁ ଦେଖୁ ମୁଁ ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯିବି ଖାଲି ଶୁଭ ହେବ ।" ନିଜସ୍ୱ ତେଜ, ବାଜ ଓ ଓଷଧରୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ନିଜ ସମାଜର କୁନି କୁନି ହୃଦ ପଦକୁ ନେଇ କେତେ ଭରସାଶୀଳ ଜଣେ ପିତା ! କିନ୍ତୁ ସେଇ ପିତାଙ୍କର ସହସାଧୁକ୍ୟ କନିତ ସ୍ତ୍ରୀ ସାଥୀରେ ଶ୍ରବଣଶକ୍ତି ପ୍ରତି ସୁକଳ ସମ୍ଭାନର ବିକଳି ମିଶ୍ରିତ କ୍ରୋଧୋକ୍ତି- "ସେଇ ପ୍ରକାଶନ ଓ ବିତରଣ ସଂସ୍ଥା 'ସ୍ୱାଧିକାର' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏହି ମନୋଜ୍ଞ ଗଜ ସଂକଳନକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାପାଇଁ ଅବସର ଦେବା ଉଚିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ବାସ୍

